

Румынский язык с Ионом Крянгэ

Ion Creangă. Povesti

Ion Creangă. Povestea porcului. Dănilă Prepeleac. Ivan Turbincă Ион Крянгэ. Сказка о поросенке. Дэнилэ Препеляк. Иван Торбочка.

Сказки адаптировала Татьяна Киш

Метод чтения Ильи Франка

POVESTEA PORCULUI (сказка о поросенке: «сказка свиньи»)

Cică erau odată o babă și un moșneag (говорят, жили: «были» когда-то дед и баба; *cică* — мол, якобы; говорят; *a fi* — быть, *erau* — были): moșneagul de-o sută de ani, și baba de nouăzeci (дед ста лет и баба девяноста); și amândoi bătrânii aceștia erau albi ca iarna (и оба старика этих были белыми как зима) și posomorâți ca vremea cea rea (и мрачными как туча: «мрачными, как самая плохая погода») din pricină că nu aveau copii (из-за того, что у них не было детей; *a avea* — иметь). Și, Doamne! tare mai erau doriți să aibă măcar unul (и, Господи, сильно /им/ хотелось иметь хотя бы одного; *măcar* — хотя бы; *erau doriți să aibă*: «были желавшими имели бы = желали иметь»), căci, cât era ziua și noaptea de mare (потому что весь день и всю ночь; *cât e ziua/noaptea de mare* — весь день/ночь, *ziulica* — уменьш. от *zi*, *f* — день; *mare* — большой), ședeau singurei ca cucul

(/они/ сидели одни как кукушка; *a șede* — *сидеть*) și le țiuiau urechile, de urât ce le era (и в ушах их звенело от скуки: «им звенели уши от скуки, что им была»); *a țiu* — *свистеть; гудеть; звенеть /в ушах/*).

Cică erau odată o babă și un moșneag: moșneagul de-o sută de ani, și baba de nouăzeci; și amândoi bătrânii aceștia erau albi ca iarna și posomorâți ca vremea cea rea din pricină că nu aveau copii. Și, Doamne! tare mai erau doriți să aibă măcar unul, căci, cât era ziua și noaptea de mare, ședeau singurei ca cucul și le țiuiau urechile, de urât ce le era.

Și apoi, pe lângă toate aceste, nici vreo scofală mare nu era de dânșii (и потом, ко всему прочему, ничего у них не было: «рядом со всем этим, никакое большое дело не было их»; *nici* — *ни*; *vreo* — *какая-нибудь*; *dânșii* = *ei* — *они*): un bordei ca vai de el (никудышная лачуга: «такая, что вай от нее = что просто ай-ай-яй»; *vai* — *междометие, выражающее эмоциональную боль, разочарование*; *vai de cineva/seva* — *бедняжка; никудышный, в плохом состоянии*), niște țoale rupte, așternute pe laițe (несколько рваных тряпок, разостланных на скамьях; *laiță, f* — *вделанная в пол скамья-лежанка*; *niște* — *какие-то; несколько /неопр. артикль множ. числа/*; *a rupa* — *рвать*; *a așterne* — *застелить, разостлать*), și atâtă era tot (и это было все: «и столько было все»). Va de la o vreme încoace, urâtul îi mânca și mai tare (а с некоторых пор тоска их грызла все сильнее: «тоска их ела»; *de la o vreme încoace* — *с некоторых пор*; *încoace* — *сюда, в эту сторону*; *a mânca* — *есть*), căci țipenie de om nu le deschidea ușa (потому что /ни одна/ живая душа не открывала их дверь: «не открывала им дверь», *țipenie de om* — *живая душа, «душа человека»*; *a deschide* — *открывать*); parcă erau bolnavi de ciomă, sărmanii (как будто /они/

были больны чумой, бедняги)!

Și apoi, pe lângă toate aceste, nici vreo scofală mare nu era de dâșii: un bordei ca vai de el, niște țoale rupte, așternute pe laițe, și atâta era tot. Ba de la o vreme încoace, urâtul îi mânca și mai tare, căci țipenie de om nu le deschidea ușa; parcă erau bolnavi de ciumă, sărmanii!

În una din zile, baba oftă din greu și zise moșneagului (однажды: «в один из дней» баба тяжело вздохнула и сказала старику; *a ofta* — *вздохнуть*; *a zise* — *сказать*; *говоришь*):

— Doamne, moșnege, Doamne (Господи Боже, дед; *moșneg, m* — *дед, старик*)! De când suntem noi (сколько живем: «с каких пор мы есть»); *când* — *когда*), încă nu ne-a zis nime tată și mamă (еще никто не назвал нас отец и мать: «нам не сказал никто...»); *nime* — *диал. от nimeni* — *никто*)! Oare nu-i păcat de Dumnezeu că mai trăim noi pe lumea asta (разве это не грех, что еще живем мы на этом свете: «не грех Бога...»)? Căci la casa fără de copii nu cred că mai este vrun Doamne-ajută (потому как в доме без детей, не думаю, что есть и Господня помощь: «...что есть еще какой-нибудь Господи-помоги»; *vrun* — *диал. от vreun* — *какой-либо*; *a ajuta* — *помогать*)!

— Apoi dă, măi babă, ce putem noi face înaintea lui Dumnezeu (ну, баба, что мы можем сделать против /воли/ Бога: «перед Богом»; *apoi dă* — *ну; давай*)?

În una din zile, baba oftă din greu și zise moșneagului:

— Doamne, moșnege, Doamne! De când suntem noi, încă nu ne-a zis nime tată și mamă! Oare nu-i păcat de Dumnezeu că mai trăim noi pe lumea asta? Căci la casa fără de copii nu cred că mai este vrun Doamne-ajută!

— Apoi dă, măi babă, ce putem noi face înaintea lui Dumnezeu?

— Așa este, moșnege, vād bine (так, старче, согласна: «вижу хорошо»); dar, până la una, la alta, știi ce-am gândit eu astă-noapte (но, между тем, знаешь, о чем я думала этой ночью; *până la una, la alta = până una-alta — тем временем, между тем: «пока одно-другое»*)?

— Știu, măi babă, dacă mi-i spune (буду знать, баба, если мне скажешь: «знаю...»); *măi — эй /междометие, употребляемое перед именем для привлечения внимания/; mi-i spune — диал. от îmi vei spune*).

— Ia, mâine dimineață, cum s-a mijî de ziuă (вот, завтра утром, как расцветет: «как появится день»; *ia — ну, вот, давай; s-a mijî — диал. от se va mijî — a se mijî — появляться*), să te scoli și să aruci încotro-i vedea cu ochii (проснешься и пойдешь куда глаза глядят: «проснись и иди куда будешь глядеть с глазами», *încotro-i vedea — диал. от încotro vei vedea; a aruca încotro — идти в каком-либо направлении; a aruca — хватать; направляться; încotro — куда; в каком направлении*); și ce ți-a ieși înainte întâi și-ntâi (и что тебе первым выйдет навстречу; *ți-a ieși — диал. от ți va ieși — тебе выйдет; a ieși — выходить; întâi și-ntâi — первое всего, самое первое*), dar a fi om (будь /то/ человек; *a fi — диал. от o fi; dar, da' — но*), da' șarpe (змея), da', în sfârșit, orice altă jivină a fi (в конце концов, будь /то/ любая другая живность), pune-o în traistă și o adă acasă (положи ее в мешок и принеси ее домой; *adă — диал. от adu, a aduce — приносить*); vom crește-o și noi cum vom putea (вырастим ее и мы, как сможем), și acela să fie copilul nostru (и быть ей нашим ребенком: «и тому быть ребенком нашим»).

— Așa este, moșnege, vād bine; dar, până la una, la alta, știi ce-am gândit eu astă-noapte?

— Știu, măi babă, dacă mi-i spune.

— Ia, mâine dimineată, cum s-a miji de ziuă, să te scoli și să apuci încotro-i vedea cu ochii; și ce ți-a ieși înainte întâi și-ntâi, dar a fi om, da' șarpe, da', în sfârșit, orice altă jivină a fi, pune-o în traistă și o adă acasă; vom crește-o și noi cum vom putea, și acela să fie copilul nostru.

Moșneagul, sătul și el de-atâta singurătate (старик, пресытившись одиночеством: «старик, сыт и он от столького одиночества») și dorit să aibă copii (и захотев иметь детей) se scoală a doua zi dis-dimineată (просыпается на второй день рано утром; *a se scula* — просыпаться), își ia traista în băț (цепляет мешок на палку: «себе берет мешок...»; *a lua* — брать) și face cum i-a zis baba (и делает, как ему сказала баба; *a zice* — говорить, сказать)... Pornește el și se duce tot înainte pe niște ponoare (отправляется в путь он и все идет по оврагам/лощинам; *ponor, n* — овраг; лощина; *a porni* — уйти; отправиться в путь) până ce dă peste un bulhac (пока не натывается на лужу; *a da peste* — встретиться с чем-либо, наткнуться на что-либо; *a da* — давать; *bulhac, n* — болотце, лужа). Și numai iaca că vede în bulhac o scroafă cu doisprezece purcei (и вот он видит в луже свинью с двенадцатью поросятами: «и только вот что видит...»; *iaca* — диал. от *iată* — вот), care ședeau tologiți în glod și se păleau la soare (лежащими в грязи и греющимися на солнце: «которые сидели вытянувшимися в грязи и жарились на солнце»; *a tologi* — разлечься, растянуться; *a se păli* — жариться, печься).

Moșneagul, sătul și el de-atâta singurătate și dorit să aibă copii, se scoală a doua zi dis-dimineată, își ia traista în băț și face cum i-a zis baba... Pornește el și se duce tot înainte pe niște ponoare, până ce dă peste un bulhac. Și numai iaca că vede în bulhac o scroafă cu doisprezece purcei,

care ședeau tologiți în glod și se păleau la soare.

Scroafa, cum vede pe moșneag că vine asupra ei (свинья, увидев, что старик к ней приближается: «свинья, как видит старика, что приближается к ней»), îndată începe a grohăi, o rupe de fugă (вдруг начинает хрюкать и бросается бежать; *a o rupe de fugă* — броситься/сорваться бежать, *a rupe* — рвать; *a fugi* — бежать), și purceii după dânsa (и поросята за ней; *dânsa* = *ea* — она). Numai unul, care era mai ogârjit (только один, самый тощий: «который был самым тощим»), mai răpănos și mai rărciugos (самый чесоточный и самый шелудивый; *răpănos* — паршивый, шелудивый; *rărciugă, f.* — /мед. вет./ сан; *rărciugos* — больной саном, санной), neputând ieși din glod, rămase pe loc (который не мог выбраться из грязи, остался на месте: «не могущий выйти из грязи...»); *a putea* — мочь; *a rămâne* — оставаться).

Moșneagul degrabă îl prinde (старик быстро ловит его), îl bagă în traistă (засовывает в мешок), așa plin de glod și de alte podoabe cum era (таким грязным, как был: «такого полного грязи и других украшений/прелестей, как был»; *podoabă, f.* — украшение, прелесть), și pornește cu dânsul spre casă (и отправляется с ним домой: «в направлении дома»; *dânsul* = *el* — он).

Scroafa, cum vede pe moșneag că vine asupra ei, îndată începe a grohăi, o rupe de fugă, și purceii după dânsa. Numai unul, care era mai ogârjit, mai răpănos și mai rărciugos, neputând ieși din glod, rămase pe loc.

Moșneagul degrabă îl prinde, îl bagă în traistă, așa plin de glod și de alte podoabe cum era, și pornește cu dânsul spre casă.

— Slavă ție, Doamne! zise moșneagul (слава тебе, Господи! сказал

старик), că pot să duc babei mele o mângâiere (что могу принести моей бабе утешение; *mângâiere, f* — ласка, утешение; *a mângâia* — гладить; утешать)! Mai știu eu (что я знаю: «еще знаю я»)? Poate ori Dumnezeu, ori dracul i-a dat în gând ieri noapte de una ca asta (возможно, или Бог, или дьявол ее прошлой ночью надоумил: «ей дал в мысли что-то такое»; *a da* — давать; *una ca asta* — что-то такое, нечто подобное).

Și cum ajunge acasă, zice (и, придя домой, говорит: «как приходит домой...»):

— Iasa, măi băbușcă, ce odor ți-am adus eu (вот, бабушка, какое сокровище я тебе принес; *măi* — междометие, которое употребляется перед именем для привлечения внимания; *a aduce* — приносить)! Numai să-ți trăiască (пусть будет жив и здоров; *a trai* — жить, *să-ți trăiască* — «пусть тебе здравствует»)! Un băiat ochios, sprâncenat și frumușel de nu se mai poate (парень глазастый, чернобровый и хорошенький — дальше некуда; *sprâncenat* — с большими бровями, «бровастый»; *sprânceană, f* — бровь; *de nu se mai poate* — дальше некуда: «больше невозможно»), îți seamănă ție, ruptă bucățiță (на тебя похож, просто вылитый; *a semăna* — напоминать/быть похожим; *ruptă bucățiță* — оторванный кусочек; *a rupa* — рвать; отрывать)!... Acum pune de lăutoare și grijește-l cum știi tu că se grijesc băieții (сейчас ставь корыто и позаботься о нем, как заботятся о мальчиках: «как знаешь ты, как заботятся...»): că, după cum vezi, îi cam colbăit, mititelul (потому что, как видишь, слегка запылится: «ему слегка запылывшийся», малыш; *a colbăi* — запылиться, покрыться пылью; *colb, n* — пыль)!

— Moșnege, moșnege! zise baba (дед, дед! сказала баба), nu râde, că și aceasta-i făptura lui Dumnezeu (не смейся, потому что и это тварь Божия); ca și noi (как и мы)... Ba poate... și mai nevinovat, sărmanul (a

может... и еще невиннее, бедняга)!

— Slavă ție, Doamne! zise moșneagul, că pot să duc babei mele o mângâiere! Mai știi eu? Poate ori Dumnezeu, ori dracul i-a dat în gând ieri noapte de una ca asta.

Și cum ajunge-acasă, zice:

— Iaca, măi băbușcă, ce odor ți-am adus eu! Numai să-ți trăiască! Un băiat ochios, sprâncenat și frumușel de nu se mai poate, îți seamănă ție, ruptă bucățică!... Acum pune de lăutoare și grijește-l cum știi tu că se grijesc băieții: că, după cum vezi, îi cam colbăit, mititelul!

— Moșnege, moșnege! zise baba, nu râde, că și aceasta-i făptura lui Dumnezeu; ca și noi... Ba poate... și mai nevinovat, sărmanul!

Apoi, sprintenă ca o copilă, face degrabă leșie (потом, проворнее девочки, разводит/делает /она/ быстро щелок), pregătește de scăldătoare și (готовит /все/ для купания и; scăldă, f — место для купания; ванна, кадка), fiindcă știa bine treaba moșitului (потому что знала хорошо повивальное дело; moșit, n. — родовспоможение), la purcelul, îl scaldă (омывает поросенка: «к поросенку, его оmyвает»), îi trage frumușel cu untură din oraiț pe la toate încheieturile (натирает ему хорошенько маслом из коптилки все суставы; a trage — тянуть; натирать), îl strânge de nas și-l sumuță, ca să nu se deoache odorul (зажимает ему нос и плюет, чтобы не сглазить сокровище: «чтобы не сглазилось сокровище»; a deochea — сглазить; ochi, m — глаз). Apoi îl piartănă și-l grijește așa de bine (потом расчесывает его и заботится о нем так хорошо), că peste câteva zile îl scoate din boală (что после нескольких дней он выздоравливает: «вытаскивает его из болезни»; a scoate — вытаскивать, вынимать); și cu tarate, cu cojițe, purcelul începe a se înfiripa (и на отрубях и очистках поросенок начинает

поправляться) și a crește văzând cu ochii (и расти на глазах: «расти, видимый глазами»), de-ți era mai mare dragul să te uiți la el (так что было приятно смотреть на него: «была бóльшая любовь = очень приятно/любо/дорого смотреть...»); *mai* — *самый, наиболее; еще; a se uita* — *глядеть*).

Apoi, sprintenă ca o copilă, face degrabă leșie, pregătește de scaldătoare și, fiindcă știa bine treaba moșitului, la purcelul, îl scaldă, îi trage frumușel cu untură din opaiț pe la toate încheieturile, îl strânge de nas și-l sumuță, ca să nu se deoache odorul. Apoi îl piaptână și-l grijește așa de bine, că peste câteva zile îl scoate din boală; și cu tarate, cu cojițe, purcelul începe a se înfiripa și a crește văzând cu ochii, de-ți era mai mare dragul să te uiți la el.

Iară baba nu știa ce să mai facă de bucurie (а баба не знала, что еще делать от радости) că are un băiat așa de chipos (что у нее такой красивый мальчик), de hazliu (веселый), de gras și învelit ca un perepe (упитанный как дыня: «упитанный и укутанный как дыня»); *iară* — *диал. от iar — а; a înveli* — *укутывать, покрывать*). Să-i fi zis toată lumea că-i urât și obraznic (даже если бы весь свет ей говорил, что безобразный он и озорной: «говорил бы ей весь свет...»), ea ținea una și bună (она твердила свое; *a ține una și bună* — *упрямо придерживаться своего: «держатъ одну и хорошую»*; *a ține* — *держатъ*), că băiat ca băiatul ei nu mai este altul (что другого такого и быть не может: «что мальчика, как ее мальчик, больше нет другого»)! Numai de-un lucru era baba cu inima jignită (только от одной вещи была в сердце бабы обида: «была баба с обиженным сердцем»; *a jigni* — *обижать*): că nu putea să le zică tată și mamă (что не мог /он/ им сказать папа и мама).

Iară baba nu știa ce să mai facă de bucurie că are un băiat așa de chipos, de hazliu, de gras și învelit ca un pepene. Să-i fi zis toată lumea că-i urât și obraznic, ea ținea una și bună, că băiat ca băiatul ei nu mai este altul! Numai de-un lucru era baba cu inima jignită: că nu putea să le zică tată și mamă.

Într-una din zile, moșneagul voiește a merge la târg să mai cumpere câte ceva (однажды захотел дед пойти в город купить кое-чего; *voiește* — диал. *vrea, a vrea* — *хотеть*; *târg, n* — *рынок; город*).

— Moșnege, zise baba (старик, сказала баба), nu uita să aduci și niște roșcove pentru ist băiat (не забудь принести стручков сладких для этого = нашего мальчика; *niște* — *несколько, немного /неопр. артикль множ. числа/*; *ist* — *устар. от аcest — этот*), că tare-a fi dorit, mititelul (потому что очень уж ему хотелось бы, малышу; *tare* — *сильно; очень*; *mititelul* — *малыш; mic* — *маленький*)!

Într-una din zile, moșneagul voiește a merge la târg să mai cumpere câte ceva.

— Moșnege, zise baba, nu uita să aduci și niște roșcove pentru ist băiat, că tare-a fi dorit, mititelul!

— Vine, măi babă (хорошо, старуха). Dar în gândul său (а сам подумал: «но в мыслях своих») „Da' mânca-l-ar brânca să-l mănânce, surlă (да чтоб его черт побрал, рыло свиное: «чтоб его бы рожа поела, его поела»); *a mânca* — *есть*, *brâncă, f* — *рожа /свиная болезнь/, surlă, f* — *хобот*), că mult mă mai înăduși cu dânsul (житья от него нет: «потому что слишком задыхаюсь с ним»); *a se înăduși* — *задыхаться*; *mai* — *более, еще*; *перед глаголом может обозначать усиление*

действия). De-am avea pâine și sare pentru noi (чтоб /хоть/ для себя хлеба и соли хватало: «если бы имели хлеб...»), da' nu să-l mai îndop și pe dânsul cu bunătați (так еще и его откармливай лакомствами: «но не откормить бы еще и его...»; *a îndopă* — *пичкать; откармливать*)... Când m-aș potrivi eu babei la toate cele, apoi aș lua câmpii (чем потакать бабе во всем этом, лучше уйти куда глаза глядят: «когда угодил бы я бабе во всем этом, потом ушел бы куда глаза глядят»; *a-și lua câmpii* — *идти куда глаза глядят; a lua* — *брать; câmp, n* — *поле*)!"

— Bine, măi babă. Dar în gândul său: „Da' mânca-l-ar brânca să-l mănânce, surlă, că mult mă mai înăduși cu dânsul. De-am avea pâine și sare pentru noi, da' nu să-l mai îndop și pe dânsul cu bunătați... Când m-aș potrivi eu babei la toate cele, apoi aș lua câmpii!"

În sfârșit, moșneagul se duce la târg (в конце концов, отправляется старик в город), târguiește el ce are de târguit (покупает все, что нужно купить: «что должно быть куплено»; *a avea* — *иметь; a avea de făcut/să facă* — *нужно сделать*) și, când vine acasă, baba îl întreabă, ca totdeauna (и, когда возвращается домой, баба его спрашивает, как обычно; *totdeauna* — *всегда*):

— Ei, moșnege, ce mai știi de pe la târg (ну, старик, что в городе слышно: «что еще знаешь из города»)?

— Ce să știi, măi babă (/да/ что слышно, баба: «что знаю...»)? Ia, nu prea bune vești (вот, не очень хорошие вести): împăratul vrea să-și mărite fata (царь хочет свою дочь замуж выдать: «себе выдать замуж дочь = свою дочь»; *fată, f* — *дочь/девочка*).

— Și asta-i veste rea, moșnege (и это /и/ есть плохая новость, старик)?

În sfârșit, moșneagul se duce la târg, târguieste el ce are de târguit și, când vine acasă, baba îl întreabă, ca totdeauna:

— Ei, moșnege, ce mai știi de pe la târg?

— Ce să știu, măi babă? Ia, nu prea bune vești: împăratul vrea să-și mărite fata.

— Și asta-i veste rea, moșnege?

— D-apoi îngăduiește puțin, măi babă (ну, погоди немного, старуха; *d-apoi* — ну; *a îngădui* — позволять, разрешать; повременить; потерпеть, иметь терпение), că nu-i numai atâtă (потому что это еще не все), că, de ce-am auzit eu, mi s-a suit părul în vârful capului (потому что от того, что я услышал, у меня волосы дыбом встали: «у меня поднялись волосы на кончике головы»; *a auzi* — слышать; *a sui* — взбираться; подниматься). Și când ți-oi spune până la sfârșit (и когда расскажу тебе до конца; *ți-oi spune* — диал. от îți voi spune), cred că ți s-a încrâncena și ție carnea pe tine (думаю, что и ты содрогнешься: «и тебе содрогнется мясо/плоть на тебе»; *ți s-a încrâncena* — диал. от o să-ți încrâncene = îți va încrâncena).

— Da' de ce, moșnege (но отчего, старик)? Vai de mine (о, горе мне: «ох-ох-ох мне»/«ай-я-яй мне»)!

— D-apoi îngăduiește puțin, măi babă, că nu-i numai atâtă, că, de ce-am auzit eu, mi s-a suit părul în vârful capului. Și când ți-oi spune până la sfârșit, cred că ți s-a încrâncena și ție carnea pe tine.

— Da' de ce, moșnege? Vai de mine!

— D-apoi, iaca de ce, măi babă, ascultă (но потом = да вот почему, баба, слушай; *iaca* — диал. от iată — вот): împăratul a dat de știre, prin crainicii săi, în toată lumea (царь дал знать через своих гонцов по

всему свету; *a da de știre* — *дать знать, сообщить*), că oricine s-a afla să-i facă (что любой, кто сможет построить: «найдется ему сделать»); *a se afla* — *находиться; найтись*), de la casa aceluia și până la curțile împărătești (от своего дома до царского дворца; *casa aceluia* — *дом того; acel* — *тот*), un pod de aur pardosit cu pietre scumpe și fel de fel de copaci (мост из золота, вымощенный драгоценными камнями, и с разными видами деревьев; *a pardosi* — *настилатъ; мостить; fel de fel* — *все сорта/виды*), pe de-o parte și de alta (с одной стороны и с другой), și în copaci să cânte tot felul de păsări (и на деревьях чтобы пели всевозможные птицы), care nu se mai află pe lumea asta (которых больше /нигде/ на этом свете нету), aceluia îi dă fata (тому он отдаст дочь: «тому ему дает дочь»); ba cică-i mai dă și jumătate din împărăția lui (а, говорят, ему еще даст и половину своего царства /впридачу/; *cică* — *мол, говорят*).

— D-apoi, iaca de ce, măi babă, ascultă: împăratul a dat de știre, prin crainicii săi, în toată lumea, că oricine s-a afla să-i facă, de la casa aceluia și până la curțile împărătești, un pod de aur pardosit cu pietre scumpe și fel de fel de copaci, pe de-o parte și de alta, și în copaci să cânte tot felul de păsări, care nu se mai află pe lumea asta, aceluia îi dă fata; ba cică-i mai dă și jumătate din împărăția lui.

Iară cine s-a bizui să vină ca s-o seară de nevestă (а вот кто осмелится прийти, чтобы просить ее в жены; *a se bizui* — *полагаться, опираться; осмеливаться; a cere de nevestă* — *просить в жены, a cere* — *просить; nevestă, f* — *жена, супруга*) și n-a izbuti să facă podul (и не сможет построить мост; *a izbuti* — *добиваться; удаваться*), așa cum ți-am spus (так как я тебе сказал), aceluia pe loc îi și taie capul (тому на месте и отрубит голову; *îi* — *ему; a tăia* — *резать*;

отрубать). Și cică până acum o mulțime de feciori de crai și de împărați (и, говорят, до сих пор = *уже* множество королевичей и царевичей; *până acum* — *до сих пор*: «до сейчас»; *fecior de crai* — *королевич, «сын короля»; fecior de împărat* — *царевич: «сын царя»*), cine mai știe de pe unde au venit (Бог знает откуда понаехало: «кто еще знает откуда прибыли»; *a veni* — *приходить, приезжать*) și nici unul din ei n-a făcut nici o ispravă (но ни один из них не справился: «не сделал никакого дело»; *a face* — *делать, сделать; ispravă, f* — *поступок, действие, дело; подвиг*); și împăratul, după cum s-a hotărât, pe toți i-a tăiat, fără cruțare (и царь, как /и/ решил, всех казнил, без милосердия), de le plânge lumea de milă (чтобы оплакивал их свет от жалости). Apoi, măi babă, ce zici (теперь, баба, что скажешь)? bune vești sunt aceste (/разве/ это хорошие вести)? Ba și împăratul cică s-a bolnăvit de supărare (да и царь, говорят, разболелся от огорченья; *s-a bolnăvit* — *диал. s-a îmbolnăvit, a îmbolnăvi* — *заболевать*)!

Iară cine s-a bizui să vină ca s-o ceară de nevestă și n-a izbuti să facă podul, așa cum ți-am spus, aceluia pe loc îi și taie capul. Și cică până acum o mulțime de feciori de crai și de împărați, cine mai știe de pe unde au venit, și nici unul din ei n-a făcut nici o ispravă; și împăratul, după cum s-a hotărât, pe toți i-a tăiat, fără cruțare, de le plânge lumea de milă. Apoi, măi babă, ce zici? bune vești sunt aceste? Ba și împăratul cică s-a bolnăvit de supărare!

— Of! moșnege, of (ох, старче, ох)! boala împăraților e ca sănătatea noastră (*царская болезнь* — *как наше здоровье*)! Numai despre feții de împărat, ce mi-ai spus (только /от того/, что о царевичах /ты/ мне рассказал), mi se rupe inima din mine (у меня сердце разрывается: «мне вырывается сердце из меня»; *a se rupe* — *рваться*;

вырываться), că mare jale și alean or fi mai ducând mamele lor pentru dânșii (потому что много скорби и страдания, должно быть, вынесли их мамы: «большую скорбь и страдание должны быть несущими их мамы для них»; *a duce — нести; вынести*)! Mai bine că al nostru nu poate vorbi (/это/ лучше, что наш не может говорить) și nu-l duce capul, ca pe alții... la atâtea iznoave (и не приходят в голову, как другим... такие выдумки: «не несет его голова к таким выдумкам»; *a se duce capul pe cineva — у кого-либо хорошо работает голова, соображает: «идет голова кого-либо»; a se duce — идти; iznoavă, f — выдумка, небыль*).

— Of! moșnege, of! boala împăraților e ca sănătatea noastră! Numai despre feții de împărat, ce mi-ai spus, mi se rupe inima din mine, că mare jale și alean or fi mai ducând mamele lor pentru dânșii! Mai bine că al nostru nu poate vorbi și nu-l duce capul, ca pe alții... la atâtea iznoave.

— Bune-s și acestea, măi babă (хорошо и это, баба); da' bună ar fi și aceea când ar avea cineva un fecior (но хороша бы была и та /новость/, что нашелся какой-нибудь принц: «когда бы имелся кто-то принц») care să facă podul (который построит мост) și să ia pe fata împăratului (и возьмет королевскую дочь), că știu c-ar încăleca pe nevoie (потому что знаю, что с нуждой попрощался бы; *a încăleca — садиться верхом, оседлать; справиться /с чем-либо/*) și, Doamne! mare slavă ar mai dobândi în lume (и, Господи, еще великую славу в свете добыл бы)!

— Bune-s și acestea, măi babă; da' bună ar fi și aceea când ar avea cineva un fecior care să facă podul și să ia pe fata împăratului, că știu c-ar încăleca pe nevoie și, Doamne! mare slavă ar mai dobândi în lume!

Când vorbeau bătrânii, purcelul ședea în culcuș (пока старики говорили, поросенок сидел на подстилке), într-un cotlon sub vatră (в уголке под очагом; *vatră, f — огонь, очаг*), cu râtul în sus (пяточком вверх) și, uitându-se țintă în ochii lor (и, глядя внимательно в их глаза), asculta ce spun ei și numai pufnea din când în când (слушал, что говорят они, и только пофыркивал время от времени: «из когда в когда»; *când — когда*). Și cum sfătuiau bătrânii, ei înde ei, despre acestea (и пока старики советовались друг с другом об этом; *ei înde ei — диал. от între ei — между собой*), numai iaca se aude sub vatră (только вот = вдруг слышалось под очагом; *iaca — диал. от iată — вот*): „Tată și mamă! eu îl fac (отец и мать! — я его сделаю)”.

Când vorbeau bătrânii, purcelul ședea în culcuș, într-un cotlon sub vatră, cu râtul în sus și, uitându-se țintă în ochii lor, asculta ce spun ei și numai pufnea din când în când. Și cum sfătuiau bătrânii, ei înde ei, despre acestea, numai iaca se aude sub vatră: „Tată și mamă! eu îl fac”.

Baba atunci a amețit de bucurie (баба тогда от радости потеряла сознание: *a ameți — лишать чувств; терять голову; терять сознание*), moșneagul însă, gândind că-i Uciğă-l crucea, s-a speriat (старик, все же, думая что это нечистая, испугался; *Uciğă-l crucea — нечистая сила, дьявол, букв. «убей его крест»*) și, uimit, se uita prin bordei în toate părțile (и /стал/ удивленно оглядываться по сторонам: «оглядывался через лачугу во все стороны»), să vadă de unde a ieșit acel glas (чтобы увидеть, откуда голос: «откуда вышел этот голос»; *a*

ieși — выходить); dar, nevăzând pe nime, și-a mai venit în sine (но, никого не увидев, пришел в себя; *mai — более; еще; может использоваться для усиления действия перед глаголом, нечто вроде: «и в самом деле пришел в себя»*; *a-și veni — приходит в себя; a veni — приходит*). Însă godacul iar a strigat (однако поросенок снова закричал; *a striga — кричать*):

— Tată, nu te înfricoșa, că eu sunt (отец, не пугайся, потому что это я)! Ci trezește pe mama (а приведи мать в чувство: *a trezi — пробудить; привести в чувство*) și du-te la împăratul de-i spune că eu îi fac podul (и отправляйся к царю, чтобы сказать ему, что я ему сделаю мост).

Baba atunci a amețit de bucurie, moșneagul însă, gândind că-i Ucigă-l crucea, s-a speriat și, uimit, se uita prin bordei în toate părțile, să vadă de unde a ieșit acel glas; dar, nevăzând pe nime, și-a mai venit în sine. Însă godacul iar a strigat:

— Tată, nu te înfricoșa, că eu sunt! Ci trezește pe mama și du-te la împăratul de-i spune că eu îi fac podul.

Moșneagul atunci zise îngăimat (старик пролепетал тогда; *a zice îngăimat — лепетать, едва говорить; îngăimat — неясный, невнятный; сбивчивый; a îngăita — говорить с трудом/неясно/невнятно; бормотать, лепетать*):

— D'apoi ai să-l poți face, dragul tatei (а сможешь ли ты это сделать, радость моя: «любовь папы»)?

— Despre asta n-aibi grijă, tată, că ești cu mine (об этом не беспокойся, отец, потому что ты со мной; *n-aibi grijă — диал. от nu ai grijă: «не имей заботы»*). Numai du-te și vestește împăratului ce-am spus eu (только ступай и поведай царю о том, что я тебе сказал; *a spune — сказать, рассказать*)!

Moșneagul atunci zise îngăimat:

— D'apoi ai să-l poți face, dragul tatei?

— Despre asta n-aibi grijă, tată, că ești cu mine. Numai du-te și vestește împăratului ce-am spus eu!

Baba, atunci, venindu-și în sine, sărută băiatul și-i zise (старуха, тогда, придя в себя, поцеловала сына и сказала ему; *a-și veni — приходиться в себя*):

— Dragul mamei, drag (радость моя: «любовь мамы», дорогой)! Nu-ți pune viața în primejdie (не подвергай свою жизнь опасности: «не ставь тебе жизнь в опасность»), și pe noi să nu lași (и нас не оставляй), tocmai acum, străini, cu inima arsă și fără nici un sprijin (как раз сейчас, одиноких, с разбитым сердцем и без всякой поддержки: *străin — чужой; одинокий; cu inima arsă — «с обожженным сердцем»; a arde — гореть; жечь; a sprijini — поддерживать; подпирать!*)

— Nu te îngrijii, mămucă, defel (не беспокойся, мамочка, совсем; *grijă, f. — забота; беспокойство, тревога*); că trăind și nemurind ai să vezi cine sunt eu (потому что, живя и здравствуя, увидишь кто я таков: «живя и не умирая должна увидеть...»).

Baba, atunci, venindu-și în sine, sărută băiatul și-i zise:

— Dragul mamei, drag! Nu-ți pune viața în primejdie, și pe noi să ne lași, tocmai acum, străini, cu inima arsă și fără nici un sprijin!

— Nu te îngrijii, mămucă, defel; că trăind și nemurind ai să vezi cine sunt eu.

Atunci moșneagul, nemaivând ce zice (тогда старик, не зная, что сказать: «не имея больше что сказать»), își piaptână barba frumos

(причесывает себе бороду; *își* — себе, *frumos* — красиво), ia toiagul bătrâneților în mână (берет в руку стариковский посох; *mână, f* — рука), apoi iese din casă și pornește spre împărăție (затем выходит из дому и отправляется к царю; *împărăție, f* — царство, владение) și, cum ajunge în târg, se duce cu pieptul deschis drept la palatul împăratului (и, придя в город, идет бесстрашно прямо во дворец короля; *cu pieptul deschis* — бесстрашно: «с открытой грудью»; *a deschide* — открывать). Un străjer, cum vede pe moșneag că stă pe-acolo, îl întreabă (один стражник, увидев старика, спрашивает его: «как видит старика, что стоит там...»):

— Da' ce vrei, moșule (а что /ты/ хочешь, старик)!

— Ia, am treabă la împăratul (вот, есть у меня дело к царю); feciorul meu se prinde că i-a face podul (мой сын берется построить ему мост: «что построит ему мост»).

Atunci moșneagul, nemaiavând ce zice, își piaptână barba frumos, ia toiagul bătrâneților în mână, apoi iese din casă și pornește spre împărăție și, cum ajunge în târg, se duce cu pieptul deschis drept la palatul împăratului. Un străjer, cum vede pe moșneag că stă pe-acolo, îl întreabă:

— Da' ce vrei, moșule!

— Ia, am treabă la împăratul; feciorul meu se prinde că i-a face podul.

Străjerul, știind porunca, nu mai lungește vorba (стражник, зная приказ /царя/, больше не затягивает разговор; *a lungi* — растягивать; *zatăgивать*), ci ia moșneagul și-l duce înaintea împăratului (а отводит старика к царю: «а берет старика и отводит перед царем»), împăratul, văzând pe moșneag, îl întreabă (царь, увидев старика, спрашивает его):

— Ce voiești de la mine, moșule (что тебе надобно от меня, старче; *voiești = vrei* — хочешь; *a vrea* — хотеть)?

— Să trăiți mulți ani cu bine, luminate și preaputernice împărate (долгие годы жить вам в счастье, пресветлый и всемогущий государь)! Fecioru-meu, auzind că aveți fată de măritat (сын мой, услышав, что у вас дочь на выданье; *a mărita* — *выдавать замуж*), m-a trimis, din partea lui (послал меня от своего имени; *din partea lui* — *от него, от его имени: «с его стороны»*; *parte, f* — *часть; сторона*) ca să aduc la cunoștința măriei-voastre (чтобы довести до сведения вашего величества) că el, cică, poate să vă facă podul (что он, мол, может вам построить мост; *cică* — *говорят, мол*).

Străjerul, știind porunca, nu mai lungește vorba, ci ia moșneagul și-l duce înaintea împăratului, împăratul, văzând pe moșneag, îl întreabă:

— Ce voiești de la mine, moșule?

— Să trăiți mulți ani cu bine, luminate și preaputernice împărate! Fecioru-meu, auzind că aveți fată de măritat, m-a trimis, din partea lui, ca să aduc la cunoștința măriei-voastre că el, cică, poate să vă facă podul.

— Dacă poate să-l facă, facă-l, moșnege (если может его сделать, пусть /его/ делает, старик); și atunci fata și jumătate din împărăția mea ale lui să fie (и тогда дочь и половина моего царства будет его). Iară de nu, atunci (если нет, тогда)... poate-i fi auzit ce-au rățit alții, mai de viță decât dânsul (возможно, /ты/ слышал, что с другими случилось: «что перенесли другие», более знатными, чем он; *a răți* — *подвергнуться чему-либо, перенести, испытать что-либо*)?! Dacă te prinzi așa (если тебя это устраивает; *a prinde* — *принимать; устраивать*), apoi mergi de-ți adă feciorul încoace (тогда отправляйся и приводи твоего сына сюда: «иди, чтобы привести тебе сына = твоего сына...»); *de-ți adă* — *диал. от îți aduci или să-ți aduci; a aduce* — *приводить*). Iară de nu, caută-ți de drum și nu umbla cu gărgăunii în cap (если нет, уходи

подобру-поздорову и выбрось глупости из головы: «ищи себе путь и не ходи с глупостями в голове»; *a umbla* — *ходить, расхаживать*; *gărgăun, m* — *шершень*; *a avea gărgăun în cap* — *дурить, чудить, сумасбродствовать*).

— Dacă poate să-l facă, facă-l, moșnege; și atunci fata și jumătate din împărăția mea ale lui să fie. Iară de nu, atunci... poate-i fi auzit ce-au pățit alții, mai de viță decât dânsul?! Dacă te prinzi așa, apoi mergi de-ți adă feciorul încoace. Iară de nu, caută-ți de drum și nu umbla cu gărgăunii în cap.

Moșneagul, auzind aceste chiar din gura împăratului, se pleacă până la pământ (старик, услышав это от самого царя: «как раз изо рта царя», поклоняется до земли; *chiar* — *именно, как раз*); apoi iese și pornește spre casă, ca să-și aducă feciorul (потом выходит и отправляется домой, чтобы привести своего сына). Și, cum ajunge acasă, spune fecioru-său (и, придя домой, рассказывает своему сыну; *fecioru-său* — *диал. от feciorului său*) ce a zis împăratul (что ему сказал царь). Purcelul atunci, plin de bucurie, începe a zburda prin bordei (тогда поросенок, от радости: «полный радости», начинает носиться по лачуге), dă un ropot pe sub laițe (забегает под лавки: «дает = *делает* топот под лавками»; *ropot, n* — *топот, топанье*), mai răstoarnă câteva oale cu râtul și zice (переворачивает рыльцем несколько горшков и говорит; *oală, f* — *горшок*).

— Haidem, tătucă, să mă vadă împăratul (пойдем, папенька, пусть увидит меня царь)!

Moșneagul, auzind aceste chiar din gura împăratului, se pleacă până la pământ; apoi iese și pornește spre casă, ca să-și aducă feciorul. Și, cum

ajunge acasă, spune fecioru-său ce a zis împăratul. Purcelul atunci, plin de bucurie, începe a zburda prin bordei, dă un ropot pe sub laițe, mai răstoarnă câteva oale cu râtul și zice:

— Haidem, tătucă, să mă vadă împăratul!

Baba, atunci, începe a se boci și a zice (баба тогда начинает причитать и говорить):

— Se vede că eu nu mai am parte în lumea asta de nimica (видно, нет мне счастья на этом свете: «нет для меня в этом свете части ничего»)! Până acum m-am chinuit de l-am crescut (я настрадалась, пока его вырастила: «до сих пор намучилась от того, что его вырастила»; *a chinui* — мучиться, страдать) și l-am scos din toată nevoia, și acum (и выходила, и сейчас: «и вытаскила из всей нужды...»); *a scoate* — вытаскивать)... parcă văd c-am să rămân fără dânsul (как будто чувствую, что без него останусь: «как будто вижу, что должна остаться без него»)!

Baba, atunci, începe a se boci și a zice:

— Se vede că eu nu mai am parte în lumea asta de nimica! Până acum m-am chinuit de l-am crescut și l-am scos din toată nevoia, și acum... parcă văd c-am să rămân fără dânsul!

Și, tot bocind ea, o apucă leșin de supărare (и, все причитая, она лишается чувств от горя: «ее охватило беспмятство от горя»). Iar moșneagul, de cuvânt; pune cușma pe cap (а старик, как обещал, надевает шапку на голову; *cuvânt, n* — слово), o îndeasă pe urechi (натягивает ее на уши), își ia toiagul în mână (берет свой посох в руку: «берет себе посох...»); *își* — себе), iese din casă și zice (выходит из дома и говорит):

— Hai cu tata, băiete, s-aducem noră mâne-ta (пойдем со мной: «с папой», сынок, приведем невестку твоей матери; *mâne-ta* — диал. от *tamei tale* — твоей матери; *tata ta* — твоя мама).

Și, tot bocind ea, o apucă leșin de supărare. Iar moșneagul, de cuvânt; pune cușma pe cap, o îndeasă pe urechi, își ia toiagul în mână, iese din casă și zice:

— Hai cu tata, băiete, s-aducem noră mâne-ta.

Purcelul, atunci, de bucurie, mai dă un ropot pe sub laițe (поросенок тогда от радости еще раз протопал под скамейками), apoi se ia după moșneag și, cât cole, mergea în urma lui (затем побежал за стариком: «затем пошел за стариком и, рядышком, шел позади него»; *cât cole* — рядышком, неподалеку: «сколько там»; *a urma* — следовать; *în urma* — за кем-либо; по следам, позади кого-либо; *urta*, *f* — след), grohăind și mușluind pe jos, cum e treaba porcului (хрюкая и рыская по земле, как свинья; *a mușlui* — рыскать, обнюхивать в поисках пищи; *pe jos* — внизу = по земле; *treaba porcului* — свиное занятие/дело). Abia ajuns ei la porțile palatului împărătesc (как только достигают они ворот царского дворца), și străjerii, cum îi văd (и стражники, увидев их: «как их видят»), încep a se uita unul la altul și a bufni de răs (переглянулись и покатались со смеху: «начали смотреть друг на друга и раздуваться от смеха»; *a bufni* — надувать/ся; *a râde* — смеяться).

Purcelul, atunci, de bucurie, mai dă un ropot pe sub laițe, apoi se ia după moșneag și, cât cole, mergea în urma lui, grohăind și mușluind pe jos, cum e treaba porcului. Abia ajuns ei la porțile palatului împărătesc, și străjerii, cum îi văd, încep a se uita unul la altul și a bufni de răs.

— Da' ce-i acesta, moșule (да это что такое, старик)? zise unul din ei (сказал один из них).

— D'apoi acesta mi-e feciorul (ну, это мой сын: «этот мне сын»), care se prinde c-a face podul împăratului (который берется построить мост царю: «берется, что простроит...»).

— Doamne, moșule, Doamne (Господи, старик)! multă minte îți mai trebuie (ты совсем глуп: «много ума тебе еще нужно»)! zise un străjer bătrân (говорит стражник постарше: «старый»); se vede că ți-ai urât zilele (видно, тебе жизнь надоела: «тебе имеешь скучные дни»)!

— Da' ce-i acesta, moșule? zise unul din ei.

— D'apoi acesta mi-e feciorul, care se prinde c-a face podul împăratului.

— Doamne, moșule, Doamne! multă minte îți mai trebuie! zise un străjer bătrân; se vede că ți-ai urât zilele!

— Apoi dă, ce-i scris omului în frunte-i este pus (что ж, что у человека на лбу написано, то ему /и/ суждено; *a scrie* — *писать*; *a pune* — *класть*; *предназначать*), și tot de-o moarte are să moară cineva (все мы умрем: «и все от смерти должен умереть кто-то»).

— D-ta, moșule, cum vedem noi, cauți pricina ziua-miaza-mare, cu lumânare (ты, старик, как видим мы, беды себе ищешь: «ищешь повод среди белого дня со свечой»; *D-ta* — *от dumneata* — *ты* /вежл./; *a cauta ceva cu lumânare* — *искать что-либо старательно*; *lumânare, f* — *свеча*; *miază = amiază, f* — *полдень*), ziseră străjerii (сказали стражники).

— D'apoi asta nu vă privește pe d-voastre (ну, это вас не касается; *a privi* — *смотреть*; *касацца*; *d-voastre = dumneavoastră* — *вас*); ia, mai bine păziți-vă gura (вот, лучше держите язык за зубами: «лучше

следите за ртом»; *a păzi* — *следить, наблюдать*) și dați de știre împăratului c-am venit noi, răspunse moșneagul (и сообщите: «дайте знать» царю, что мы пришли, ответил старик; *a răspunde* — *отвечать*).

— Apoi dă, ce-i scris omului în frunte-i este pus, și tot de-o moarte are să moară cineva.

— D-ta, moșule, cum vedem noi, cauți pricina ziua-miaza-mare, cu lumânare, ziseră străjerii.

— D-apoi asta nu vă privește pe d-voastre; ia, mai bine păziți-vă gura și dați de știre împăratului c-am venit noi, răspunse moșneagul.

Străjerii, atunci, se uită lung unul la altul și strâng și ei din umeri (переглянулись тогда стражники, пожали плечами: «стражники тогда посмотрели долго друг на друга и пожали и они из плеч = плечами»; *a strânge* — *жать, сжимать; пожимать*), apoi unul din ei vestește împăratului despre venirea noilor pețitori, moșneagul cu purcelul său (затем один из них доложил царю о прибытии новых просителей, старика и его поросенка: «со своим поросенком»; *apoi* — *затем, потом*)! Atunci împăratul îl cheamă înaintea sa (тогда зовет его царь к себе: «перед себя = пред свое лицо»; *atunci* — *итак; тогда*). Moșneagul, cum intră (старик, войдя: «как вошел»), se pleacă până la pământ și stă la ușă, smerit (поклонился до земли и смирно стал у двери; *smerit* — *смирен; a smeri* — *покоряться; смиряться*). Iară purcelul calcă înainte pe covoare, grohăind (а поросенок бежит вперед по коврам, хрюкая; *a călca* — *ступать, наступать; înainte* — *вперед*), și încere a mușlui prin casă (и начинает рыскать по дому; *prin* — *через, сквозь; по*).

Străjerii, atunci, se uită lung unul la altul și strâng și ei din umeri, apoi unul din ei vestește împăratului despre venirea noilor pețitori, moșneagul cu purcelul său! Atunci împăratul îl cheamă înaintea sa. Moșneagul, cum intră, se pleacă până la pământ și stă la ușă, smerit. Iară purcelul calcă înainte pe covoare, grohăind, și începe a mușlui prin casă.

Atunci împăratul, văzând așa mare obrăznicie (тогда царю, видящему такую дерзость: «царь, видя такую большую дерзость»), pe de-o parte i-a venit a râde (с одной стороны смешно стало: «с одной стороны ему захотелось смеяться»; *a veni* — *приходить; наступать*), iară pe de alta se tulbură grozav și zise (а с другой, разозлило = разозлился сильно, и /он/ сказал; *a tulbura* — *мутить, делать мутным; тревожить; омрачать; grozav* — *страшный, ужасный*):

— Da' bine, moșnege, când ai venit în cela rând (хорошо, старик, когда ты приходил в тот раз), parcă erai în toată mintea (вроде как был в своем уме: «во всем/целом уме»); dar acum unde te visezi (а сейчас о чем думаешь: «а сейчас где себя видишь», *a visa* — *видеть во сне, грезить*), de umbli cu porci după tine (раз разгуливаешь со свиньями за тобой; *a umbla* — *ходить, расхаживать, гулять*)? Și cine te-a pus la cale să mă iei tocmai pe mine în bătaie de joc (и кто тебя надоумил именно надо мной издеваться/насмеяться: «и кто тебя поставил на путь брать меня именно меня в издевательство»); *a pune* — *класть; ставить; bătaie de joc* — *насмешка, издевательство; bătaie, f* — *битва, драка; a bate* — *бить; joc, n* — *игра*)?

Atunci împăratul, văzând așa mare obrăznicie, pe de-o parte i-a venit a râde, iară pe de alta se tulbură grozav și zise:

— Da' bine, moșnege, când ai venit în cela rând, parcă erai în toată mintea; dar acum unde te visezi, de umbli cu porci după tine? Și cine te-a

pus la cale să mă iei tocmai pe mine în bătaie de joc?

— Ferească Dumnezeu, înălțate împărate (упаси Господь, ваше величество; *înălțate împărate* — термин обращения к королевским особам, «высочайший царь/владыка»; *înalt* — высокий), să cuget eu, om bătrân, la una ca asta (додумуюсь /ли/ я, старый человек, до такого; *una ca asta* — что-то такое, что-то подобное: «одна как эта»; *a cugeta* — размышлять, думать, мыслить)! D-apoi, să avem iertare, luminarea-voastră (ну, простите /нас/: «/да/ имеем прощение», ваша светлость; *iertare, f* — прощение; *a ierta* — прощать), că acesta mi-i flăcăul (потому что это мой сын: «этот мне сын»), despre care v-am spus mai deunăzi (о котором я вам рассказывал еще на днях/недавно; *a spune* — говорить, рассказывать; *deunăzi* — недавно, на днях) că m-a trimis la măria-voastră (что прислал меня к вашему величеству; *a trimite* — посылать, присылать; *tare* — большой, великий), dacă vă mai aduceți aminte (если вы еще помните; *a-și aduce aminte* — вспоминать, помнить: «приводить на ум/память»; *a aduce* — приносить; приводить; *minte, f* — ум; память).

— Și el are să-mi facă podul (и это он должен мне построить: «сделать» мост)?

— D-apoi așa nădăjduim în Dumnezeu, că chiar el, măria-ta (ну, так мы надеемся на Бога, что именно он, твое величество)!

— Ferească Dumnezeu, înălțate împărate, să cuget eu, om bătrân, la una ca asta! D-apoi, să avem iertare, luminarea-voastră, că acesta mi-i flăcăul, despre care v-am spus mai deunăzi că m-a trimis la măria-voastră, dacă vă mai aduceți aminte.

— Și el are să-mi facă podul?

— D-apoi așa nădăjduim în Dumnezeu, că chiar el, măria-ta!

— Hai! ia-ți porcul de-aici și ieși afară (давай, забирай свою свинью отсюда и убирайся вон: «бери тебе свинью...»)! Și dacă până mâine dimineață n-a fi podul gata, moșnege (и если до завтрашнего утра мост не будет готов, старик, *a fi* — *быть*, *a fi gata* — *быть готовым*; *n-a fi* — *дуал. от nu va fi = n-o să fie*), are să-ți stea capul unde-ți stau tălpile, înțelesu-m-ai (стоять твоей голове там, где стоят твои подошвы, понял меня; *înțelesu-m-ai* — *дуал. от m-ai înțeles*; *a înțelege* — *понимать*)?

— Milostiv este Cel-de-sus, măria-voastră (Бог милостив, ваше величество: «милостив тот-сверху»)! Iară dacă s-a întâmpla (а если выполним; *s-a întâmpla* — *дуал. от se va întâmpla* — *случится*), — să nu bănuți, puternice împărate (не сомневайтесь, могучий государь; *a bănui* — *подозревать, не доверять*)! — după dorința luminării-voastre (как ваша светлость пожелала: «по желанию вашей светлости»), apoi atunci să ne trimiteți copila acasă (в таком случае пришлите нам домой /вашу/ дочь).

— Hai! ia-ți porcul de-aici și ieși afară! Și dacă până mâine dimineață n-a fi podul gata, moșnege, are să-ți stea capul unde-ți stau tălpile, înțelesu-m-ai?

— Milostiv este Cel-de-sus, măria-voastră! Iară dacă s-a întâmpla, — să nu bănuți, puternice împărate! — după dorința luminării-voastre, apoi atunci să ne trimiteți copila acasă.

Și zicând aceste, se pleacă după obicei (и, сказав это, кланяется как обычно: «по обычаю»), își ia purcelul (забирает своего поросенка: «забирает себе поросенка»; *își* — *себе*), iese și pornește spre casă (выходит и отправляется домой: «к дому»), urmat de câțiva ostași (в

сопровождении нескольких солдат: «сопровождаемый несколькими солдатами»), în paza căgora l-a dat împăratul până a doua zi (которых к нему приставил царь до следующего утра: «в = под надзор которых его дал/предал царь до второго дня»; *rază, f* — охрана; надзор; а да — давать; предавать); ca să vadă ce poate fi una ca asta (чтобы посмотрели, что да как: «что может быть что-то такое»). Căci multă vorbă (потому что много разговоров), mult râs (много смеха) și mare nedumerire se mai făcuse la palat (и большая неразбериха пошли по дворцу: «создались во дворце»; *mai* — еще, больше; также употребляется перед глаголом для усиления действия) și în toate părțile despre o astfel de batjocură nemaipomenită (и повсюду о таком неслыханном посмешище; *în toate părțile* — повсюду: «во всех частях»; а *romeni* — упоминать; вспоминать).

Și zicând aceste, se pleacă după obicei, își ia purcelul, iese și pornește spre casă, urmat de câțiva ostași, în paza căgora l-a dat împăratul până a doua zi; ca să vadă ce poate fi una ca asta. Căci multă vorbă, mult râs și mare nedumerire se mai făcuse la palat și în toate părțile despre o astfel de batjocură nemaipomenită.

Și, către seară, ajungând moșneagul și cu purcelul acasă (и к вечеру, когда старик и поросенок добрались домой: «добираясь старик и с поросенком домой»; а *ajunge* — достигнуть; добраться), pe babă o aruscă un tremur, de spaimă (баба затряслась от страха: «бабу ее охватила дрожь от страха»), și încere a se văicăra și a zice (и /она/ начинает причитать и говорить):

— Vai de mine, moșnege (о горе мне, старик)! da' ce foc mi-ai adus la casă (что за беду ты мне в дом принес: «что за огонь ты мне принес...»); а *aduce* — приносить, приводить, доставлять)? Mie

ostași îmi trebuiesc (солдатов мне не хватало: «мне солдаты мне нужны» *mie, îmi* — мне /ударная и безударная формы/, часто используют обе формы одновременно — для акцентирования внимания)?

Și, către seară, ajungând moșneagul și cu purcelul acasă, pe babă o arucă un tremur, de spaimă, și începe a se văicăra și a zice:

— Vai de mine, moșnege! da' ce foc mi-ai adus la casă? Mie ostași îmi trebuiesc?

— Încă mai ai gură să întreb (ты еще смеешь спрашивать: «еще у тебя есть рот спрашивать»)?! aceste-a-s faptele tale (это твоих рук дело: «это твои действия»); m-am luat după capul tău cel sec (послушался я тебя: «я последовал за твоей головой, той пустой»; *a se lua după* — последовать; *a se lua* — братья; *după* — за, по; *sec* — сухой; пустой, полый) și m-am dus pe coclauri să-ți aduc copii de suflet (и тащился по оврагам, /чтобы/ привести тебе приемных детей; *a se duce* — идти; тащиться; *coclău, n* — диал. неравномерная местность с холмами и оврагами, практически непроходимая; *copil de suflet* — приемный ребенок; *suflet, n* — душа; *a lua de suflet* — усыновить; удочерить). Și acum, iaca în ce chichion am intrat (и теперь вот в какую беду попали; *chichion, n* — затруднение; неприятный случай; неприятность; *a intra* — входить; попадать)! Că n-am adus eu ostașii, ci ei m-au adus pe mine (потому что не я солдат привел, а они меня привели; *a aduce* — принести; привести). Și capului meu se vede că până mâine dimineață i-a fost scris să mai steie unde stă (и голове моей, видно, только до завтрашнего утра было предписано на плечах быть: «предписано еще находиться там, где находится»; *să steie* — диал. *om să stea*: «стояла бы»; *a sta* — стоять,

находиться)!

— Încă mai ai gură să întrebi?! acestea-s faptele tale; m-am luat după capul tău cel sec și m-am dus pe coclauri să-ți aduc copii de suflet. Și acum, iaca în ce chichion am intrat! Că n-am adus eu ostașii, ci ei m-au adus pe mine. Și capului meu se vede că până mâine dimineață i-a fost scris să mai steie unde stă!

Purcelul însă umbla mușluind prin casă după mâncare (*поросенок же бродил, рыская по дому в поисках еды = за едой*) și nici grijă n-avea despre încurcala ce făcuse (*и не беспокоился о тех проблемах, которые создал; a avea grijă — волноваться, беспокоиться: «иметь заботу»; încurcală, f = încurcătură, f — проблема, беспокойство; a încurca — запутывать*). Moșnegii s-au ciondănit cât s-au mai ciondănit (*старики побранились-побранились: «побранились сколько еще побранились»*) și, cât erau ei de îngrijiți, despre ziuă au adormit (*и, как бы ни были они озабочены, /ближе/ к дню = утру уснули; despre — о; к; a adormi — уснуть*). Iară purcelul atunci s-a suit binișor pe laiță (*вот тогда забрался поросенок тихонько на скамью; a sui — подниматься; забираться*), a spart o fereastră de bårdăhan (*пробил окно из бычьего пузыря; a sparge — разбивать, пробивать*) și, suflând o dată din nări, s-au făcut că două suluri de foc (*и, выдохнув вдруг из ноздрей, создал два огненных клуба: «два клуба огня»; sul, n — рулон, свиток, сверток; suluri de fum — клубы дыма*), de la bordeiul moșneagului, care acum nu mai era bordei (*от лачуги старика, которая сейчас больше не была лачугой*), și până la palatul împăratului (*и до дворца царя*). Și podul, cu toate cele poruncite, era acum gata (*и мост со всем, что к нему прилагается, был сейчас = уже готов: «мост со всеми заказанными /вещами/»*).

Purcelul însă umbla mușluind prin casă după mâncare și nici grijă n-avea despre încurcala ce făcuse. Moșnegii s-au ciondănit cât s-au mai ciondănit și, cât erau ei de îngrijiți, despre ziuă au adormit. Iară purcelul atunci s-a suit binișor pe laiță, a spart o fereastră de bărdăhan și, suflând o dată din nări, s-au făcut că două suluri de foc, de la bordeiul moșneagului, care acum nu mai era bordei, și până la palatul împăratului. Și podul, cu toate cele poruncite, era acum gata.

Iară bordeiul moșneagului se prefăcuse într-un palat mult mai strălucitor decât al împăratului (а лачуга старика превратилась во дворец, гораздо более блистательный, чем королевский)! Și, deodată, baba și moșneagul se trezesc îmbrăcați în porfiră împărătească (и вдруг дед и баба просыпаются одетыми в королевский пурпур; *a îmbrăca — одеваться, наряжаться*), și toate bunătățile de pe lume erau acum în palaturile lor (и все блага на свете были теперь в их дворце). Iară purcelul zburda și se tologea numai pe covoare, în toate părțile (а поросенок скакал и валялся только по коврам повсюду: «во всех частях»).

Iară bordeiul moșneagului se prefăcuse într-un palat mult mai strălucitor decât al împăratului! Și, deodată, baba și moșneagul se trezesc îmbrăcați în porfiră împărătească, și toate bunătățile de pe lume erau acum în palaturile lor. Iară purcelul zburda și se tologea numai pe covoare, în toate părțile.

Tot în acea vreme, și la împărăție strașnică zvoană s-a făcut (в то же самое время и по царству ужасные слухи пошли: «создался ужасный слух»; *zvoană, f — устар. от звон, n — слух*), și însuși împăratul cu

sfetnicii săi, văzând această mare minune (и сам царь с советниками своими, увидев это великое чудо), grozav s-au speriat (ужасно испугались; *a se speria — испугаться*), și temându-se împăratul să nu i se întâmple ceva de rău (и царь, боясь, /кабы/ не случилось с ним что-то плохое: «не случилось бы ему...»); *a se teme — бояться; a se întâmpla — случаться*), a făcut sfat (создал = *созвал* совет; *a face — делать; создавать*) și a găsit cu cale să dea fata după feciorul moșneagului (и посчитал правильным отдать дочь за сына старика; *a găsi cu cale să — посчитать правильным что-либо сделать; a găsi — найти, находить; cale, f — дорога, путь*) și de îndată a și trimis-o (и тут же отослал ее; *a trimite — посылать, отсылать*). Căci și împăratul, cât era de împărat (и хотя царь и был царем: «сколько и был царем»), le dăduse acum toate pe una, și nici măcar aceea nu era bună: frica (обо всем на свете забыл, кроме страха: «их отдал все за одно, и даже ни то не было хорошим: страх»)!

Tot în acea vreme, și la împărăție strașnică zvoană s-a făcut, și însuși împăratul cu sfetnicii săi, văzând această mare minune, grozav s-au speriat, și temându-se împăratul să nu i se întâmple ceva de rău, a făcut sfat și a găsit cu cale să dea fata după feciorul moșneagului și de îndată a și trimis-o. Căci și împăratul, cât era de împărat, le dăduse acum toate pe una, și nici măcar aceea nu era bună: frica!

Nuntă n-a mai făcut (свадьбу не справляли: «не делали»), căci cu cine era s-o facă (так как с кем ее было справлять)? Fata împăratului, cum a ajuns la casa mirelui (дочке королевской, как = *когда* приехала к жениху домой; *a ajunge — достичь; приехать*), i-au plăcut palaturile și socrii (понравился /и/ дворец, и свекры; *a-i plăcea — нравиться*). Iar când a dat cu ochii de mire (но когда жениха увидела; *a da cu ochi*

— *увидеть*: «*дать/ударить глазами*»), pe loc a încremenit (на месте оцепела; *a încremeni* — *окаменеть, оцепенеть*), dar mai pe urmă, strângând ea din umeri, a zis în inima sa (но затем, пожав плечами, сказала себе: «сказала в душе своей»; *pe urmă* — *затем*; *a urma* — *следовать*; *a strânge* — *сжимать; пожимать*; *inimă, f* — *сердце; душа*): „Dacă așa au vrut cu mine părinții și Dumnezeu (если так захотели со мной = *для меня* родители и Господь; *a vrea* — *хотеть, захотеть*), apoi așa să rămâie (тогда так /и/ останется)". Și s-a apucat de gospodărie (и занялась хозяйством; *a se apuca* — *браться; заниматься*).

Nuntă n-a mai făcut, căci cu cine era s-o facă? Fata împăratului, cum a ajuns la casa mirelui, i-au plăcut palaturile și socrii. Iar când a dat cu ochii de mire, pe loc a încremenit, dar mai pe urmă, strângând ea din umeri, a zis în inima sa: „Dacă așa au vrut cu mine părinții și Dumnezeu, apoi așa să rămâie". Și s-a apucat de gospodărie.

Purcelul toată ziua mușluia prin casă, după obiceiul său (поросенок весь день по дому рыскал, как обычно: «по обыкновению своему»), iară noaptea, la culcare, lepăda pielea cea de porc (а ночью, перед сном, сбрасывал свою свиную кожу: «ту свиную кожу») și rămânea un fecior de împărat foarte frumos (и оставался прекрасным королевичем)! Și n-a trecut mult, și nevasta lui s-a deprins cu dânsul (не прошло много /времени/, и жена его к нему привыкла; *a trece* — *проходить*; *a se deprinde* — *приучаться; привыкать*), de nu-i mai era acum așa de urât ca dintâi (и не казался он ей сейчас таким уродливым, как раньше: «не был он ей...»).

Purcelul toată ziua mușluia prin casă, după obiceiul său, iară noaptea, la

culcare, lepăda pielea cea de porc și rămânea un fecior de împărat foarte frumos! Și n-a trecut mult, și nevasta lui s-a deprins cu dânsul, de nu-i mai era acum așa de urât ca dintâi.

La vro săptămână, două, tânăra împărăteasă, cuprinsă de dor (через неделю-другую молодая царевна, соскучившись: «охваченная тоской»; vro — диал. от vreo — около, примерно; a cuprinde — охватывать), s-a dus să-și mai vadă părinții (отправилась навестить родителей; a se duce — идти, отправляться); iară pe bărbat l-a lăsat acasă (a мужа дома оставила; a lăsa — оставлять), căci nu-i da mâna să iasă cu dânsul (не выходить же ей с ним: «потому что не могла себе позволить выходить с ним»; a-i da cuiva mâna — мочь позволить себе: «ей/ему дает = позволяет кому-либо рука»). Părinții, cum au văzut-o, s-au bucurat cu bucurie mare (родители, как увидели ее = увидев ее, очень обрадовались: «обрадовались с большой радостью = большой радостью»; a vede — видеть, увидеть; a se bucura — радоваться), și, întrebând-o despre gospodărie și bărbat (и расспросили: «расспрашивая» ее о хозяйстве и о муже), ea a spus tot ce știa (она рассказала все, что знала). Atunci împăratul a început s-o sfătuiască, zicând (тогда король начал ей советовать, говоря; a începe — начинать; a sfătui — советовать):

— Draga tatei (дочь моя любимая)! Să nu cumva să te împingă păcatul să-i faci vrun neajuns (упаси тебя Господь вред какой мужу причинить: «не толкнет как-нибудь тебя грех сделать ему какой-нибудь вред»), ca să nu pățești vreo nenorocire (a то навлечешь на себя несчастье: «чтобы не перенесла /ты/ какого несчастья»; a păți — терпеть, выносить; переносить)! Căci, după cum văd eu (потому что, как я вижу: «по /тому/ как я...»), omul acesta, sau ce-a fi el, are mare putere (человек этот, или кто бы он ни был, обладает великой силой;

a avea — иметь, обладать). Și trebuie să fie ceva neînțeles de mintea noastră (и должно быть что-то непонятное уму нашему: «умом нашим»; *a înțelege — понимать*), de vreme ce a făcut lucruri peste puterea omenească (раз уж /смог/ сделать вещи превыше человеческой возможности)!

La vro săptămână, două, tânăra împărăteasă, cuprinsă de dor, s-a dus să-și mai vadă părinții; iară pe bărbat l-a lăsat acasă, căci nu-i da mâna să iasă cu dânsul. Părinții, cum au văzut-o, s-au bucurat cu bucurie mare, și, întrebând-o despre gospodărie și bărbat, ea a spus tot ce știa. Atunci împăratul a început s-o sfătuiască, zicând:

— Draga tatei! Să nu cumva să te împingă păcatul să-i faci vrun neajuns, ca să nu pățești vreo nenorocire! Căci, după cum văd eu, omul acesta, sau ce-a fi el, are mare putere. Și trebuie să fie ceva neînțeles de mintea noastră, de vreme ce a făcut lucruri peste puterea omenească!

După aceasta au ieșit amândouă împărătesele în grădină ca să se plimbe (после того вышли обе царевны в сад, чтобы прогуляться; *a ieși — выходить*). Și aici, mama sfătui pe fată cu totul de alt fel (и здесь мама дала дочке совсем другой совет: «...посоветовала дочке совсем другому»):

— Draga mamei (дочь любимая), ce fel de viață ai să mai duci tu (что за жизнь тебя ждет: «что за образ жизни должна вести ты»; *fel — вид; образ*) dacă nu poți ieși în lume cu bărbatul tău (если не можешь выйти в свет с твоим мужем)? Eu te sfătuiesc așa (я тебе советую так): să potrivești totdeauna să fie foc zdravăn în sobă (прикажи всегда большой огонь разводить в комнате: «обеспечь, чтобы всегда был большой огонь...»); *a potrivi — совпадать; организовать, обеспечить*) și, când a adormi bărbatu-tău (и, когда муж твой уснет; *a adormi — va adormi*),

să iei pielea cea de porc și s-o dai în foc, ca să ardă (возьми ту кожу свиную и брось ее в огонь, чтоб сгорела; *a da* — *давать; бросить*), și atunci ai să te mântui de dânsa (и тогда избавишься от нее: «должна избавиться от нее»)!

— Că bine zici, mamă (верно говоришь, мама; *bine* — *хорошо*)! iaca, mie nu mi-a venit în cap de una ca asta (вот, а мне такое в голову не приходило; *una ca asta* — *что-либо подобное*).

După aceasta au ieșit amândouă împărătesele în grădină ca să se plimbe. Și aici, mama sfătui pe fată cu totul de alt fel:

— Draga mamei, ce fel de viață ai să mai duci tu dacă nu poți ieși în lume cu bărbatul tău? Eu te sfătuiesc așa: să potrivești totdeauna să fie foc zdravăn în sobă și, când a adormi bărbatu-tău, să iei pielea cea de porc și s-o dai în foc, ca să ardă, și atunci ai să te mântui de dânsa!

— Că bine zici, mamă! iaca, mie nu mi-a venit în cap de una ca asta.

Și cum s-a întors împărăteasa cea tânără seara acasă (и как /только/ вернулась та молодая царевна вечером домой; *a se întoarce* — *развернуться; вернуться*), a și poruncit să-i facă un foc bun în sobă (приказала разжечь: «ей сделать» огонь в комнате; *bun* — *добрый; значительный*). Și când dormea bărbatu-său mai bine (и когда спал ее муж крепко: «спал лучше»), ea a luat pielea cea de porc (она взяла ту свиную кожу; *a lua* — *брать, взять*), de unde o punea el (оттуда, где он ее положил; *a pune* — *класть; положить*), și a dat-o pe foc (и бросила ее в огонь; *a da* — *давать; бросать*)!

Și cum s-a întors împărăteasa cea tânără seara acasă, a și poruncit să-i facă un foc bun în sobă. Și când dormea bărbatu-său mai bine, ea a luat pielea cea de porc, de unde o punea el, și a dat-o pe foc!

Atunci perii de pe dânsa au început a pârâi și pielea a sfârâi (/и/ тогда волоски на ней начали трещать и кожа шипеть; *a începe* — *начинать*), prefăcându-se în cioric ars și apoi în scrum (превращаясь в сожженную корочку, а потом в дым; *cioric, n* — *диал. поджаристая корочка*; *a arde* — *гореть; жечь*); și a făcut în casă o duhoare așa de grozavă (и по дому пошел такой ужасный смрад: «создал в доме смрад такой ужасный»), încât bărbatul pe loc s-a trezit înspăimântat (что муж сразу же проснулся, испуганный: «проснулся на месте...»); *a înspăimânta* — *пугать*), a sărit drept în picioare și s-a uitat cu jale în sobă (вскочил на ноги и осмотрел с горечью комнату; *a sări* — *прыгать, скакать*; *a se uita* — *смотреть; осмотреть/ся*). Și când a văzut această mare nenorocire, a lăcrimat, zicând (и когда увидел, какое несчастье случилось: «увидел это большое несчастье», заплакал, говоря; *a lăcrima* — *плакать, лить слезы*):

— Alei! femeie nepricerută (о-о-о, глупая/несообразительная женщина; *a pricepe* — *понимать*)! Ce-ai făcut (что /ты/ наделала)? De te-a învățat cineva, rău ți-a priit (если кто-то тебя научил, плохую услугу тебе оказал; *a învăța* — *учить, научить*; *a-i prii cuiva* — *оказать кому-либо услугу*; *a prii* — *благоприятствовать*), iară de-ai făcut-o din capul tău, rău cap ai avut (а если по своей голове поступила, мало проку в такой голове: «а если сделала ее = *это* из твоей головы, плохую голову имела»)!

Atunci perii de pe dânsa au început a pârâi și pielea a sfârâi, prefăcându-se în cioric ars și apoi în scrum; și a făcut în casă o duhoare așa de grozavă, încât bărbatul pe loc s-a trezit înspăimântat, a sărit drept în picioare și s-a uitat cu jale în sobă. Și când a văzut această mare nenorocire, a lăcrimat, zicând:

— Alei! femeie nepricepută! Ce-ai făcut? De te-a învățat cineva, rău ți-a priit, iară de-ai făcut-o din capul tău, rău cap ai avut!

Atunci ea deodată s-a văzut încinsă peste mijloc cu un cerc zdravăn de fier (вдруг здоровенный железный обруч обтянул ее стан: «тогда она вдруг увидела себя охваченной вокруг талии здоровенным обручем из железа»; *zdravăn* — *здоровый, здоровенный*; *a încinge* — *охватывать, окружать*; *mijloc, n* — *середина; талия*). Iară bărbatu-său i-a zis (a ee муж ей сказал):

— Când voi pune eu mâna mea cea dreaptă pe mijlocul tău (когда положу я мою правую руку на твою талию), atunci să plesnească cercul acesta (тогда рассыплется этот обруч), și numai atunci să se nască pruncul din tine (и только тогда родишь ты ребенка: «родится ребенок из тебя»), pentru că ai ascultat de sfaturile altora (потому что слушала /ты/ советы других), de ai nenorocit și căzăturile ieste de bătrâni (и обездолила и несчастных стариков моих: «развалины этих стариков»; *ieste* — *дуал. от aceste*; *a nenoroci* — *погубить, обездолить*; *căzătură, f* — *падение; развалина*; *a cade* — *падать*), m-ai nenorocit și pe mine și pe tine deodată (обездолила и меня и себя одновременно; *deodată* — *вдруг; одновременно*)! Și dacă vei avea cândva nevoie de mine (и если я тебе когда-нибудь понадобится: «будет у тебя когда-либо нужда/потребность во мне»), atunci să știi că mă cheamă Făt-Frumos și să mă cauți la Mănăstirea-de-Tămâie (тогда знай, что зовут меня Прекрасный Молодец и ищи меня в Ладан-монастыре; *Făt-Frumos* — *Прекрасный Молодец* — *герой румынских легенд и сказок*).

Atunci ea deodată s-a văzut încinsă peste mijloc cu un cerc zdravăn de fier. Iară bărbatu-său i-a zis:

— Când voi pune eu mâna mea cea dreaptă pe mijlocul tău, atunci să plesnească cercul acesta, și numai atunci să se nască pruncul din tine, pentru că ai ascultat de sfaturile altora, de ai nenorocit și căzăturile ieste de bătrâni, m-ai nenorocit și pe mine și pe tine deodată! Și dacă vei avea cândva nevoie de mine, atunci să știi că mă cheamă Făt-Frumos și să mă cauți la Mănăstirea-de-Tămâie.

Cum a sfârșit de zis aceste (как /только/ закончил говорить это), deodată s-a stârnit un vânt năprasnic (вдруг поднялся внезапный ветер; *a stârni* — *начаться; подниматься*), și, venind un vârtej înfricoșat (и, налетая страшным вихрем; *a veni* — *прийти; налететь; a înfricoșa* — *пугать*), a ridicat pe ginerele împăratului în sus și s-a făcut nevăzut (поднял зятя царя вверх и исчез: «и сделался невидимым»; *a ridica* — *поднимать*). Atunci podul cel minunat îndată s-a stricat și s-a mistuit (тогда тот чудесный мост в один момент рассыпался: «испортился и исчез»; *a se strica* — *испортиться; a se mistui* — *спрятаться; исчезнуть*), de nu se știe ce s-a făcut (по непонятной причине: «от неизвестно что сделалось = случилось»). Iară palatul în care ședeau moșnegii și cu nora (а дворец, в котором жили старики с невесткой; *a ședea* — *сидеть; жить, проживать*), cu toate bogățiile și podoabele din el (со всеми его богатствами и украшениями: «украшениями из него»), s-a schimbat iarăși în sărăcăciosul bordei al moșneagului, de mai înainte (превратился снова в бедняцкую лачугу старика, какой она была прежде; *a se schimba* — *поменяться; превратиться; de mai înainte* — *прошлый, предыдущий; înainte* — *вперед, перед; до этого времени*).

Cum a sfârșit de zis aceste, deodată s-a stârnit un vânt năprasnic, și, venind un vârtej înfricoșat, a ridicat pe ginerele împăratului în sus și s-a

făcut nevăzut. Atunci podul cel minunat îndată s-a stricat și s-a mistuit, de nu se știe ce s-a făcut. Iară palatul în care ședeau moșnegii și cu nora, cu toate bogățiile și podoabele din el, s-a schimbat iarăși în sărăcăciosul bordei al moșneagului, de mai înainte.

Atunci bătrânii, văzând astă mare nenorocire și pe nora lor în așa hal (тут старики, видя какое несчастье с ними приключилось: «видя это большое несчастье и свою невестку в таком плачевном положении»; *hal, n* — жалкое, плачевное положение), au început a o muștra, cu lacrimi în ochi (начали ее корить со слезами на глазах) și a-i zice cu asprime să se ducă unde știe (и строго ей приказали уходить на все четыре стороны: «и говорить ей со строгостью уходить = чтобы уходила, куда знает»), că ei n-au cu ce s-o țină (потому что нечем им было ее содержать: «они не имеют с чем...»); *a ține* — держать; *содержать*).

Ea, văzându-se acum așa de nenorocită și oropsită, ce să facă și încotro s-aruce (что ей, такой несчастной и угнетенной, делать и куда пойти: «она, видя себя сейчас такой несчастной и угнетенной, что...»); *a se aruce* — браться; *направляться*)? Să se ducă la părinți (идти = вернуться к родителям; *a se duce* — идти)? Se temea de asprimea tată-său și de șugubața defăimare a oamenilor (/она/ боялась гнева отца и насмешек людей; *șugubața defăimare* — насмешиливое оскорбление; *a defăima* — клеветать; *оскорблять*; *tată-său* — *дуал. от tatălui său* — *ее отца*)!

Atunci bătrânii, văzând astă mare nenorocire și pe nora lor în așa hal, au început a o muștra, cu lacrimi în ochi, și a-i zice cu asprime să se ducă unde știe, că ei n-au cu ce s-o țină.

Ea, văzându-se acum așa de nenorocită și oropsită, ce să facă și încotro s-

apuce? Să se ducă la părinți? Se temea de asprimea tată-său și de sugubața defăimare a oamenilor!

Să rămână pe loc (*остаться на месте*)? Nu avea cele trebuitoare și-i era lehamete de muștrările socrilor (*не было /у нее/ самого необходимого /для жизни/, и сыта она была укорами свекров;* *a se trebui* — *нуждаться; требоваться; și-i era lehamete de* — *дual. om a-i fi lehamite de* — *засытиться чем-либо*), în sfârșit, s-a hotărât a se duce în toată lumea, să-și caute bărbatul (*в конце концов, решила /она/ идти по всему свету искать своего мужа; a hotărî* — *решисть/ся/; a căuta* — *искать*). Și hotărându-se astfel, a zis Doamne-ajută (*и, решая так, сказала: помоги /мне/ Господь!*) și a pornit încotro a văzut cu ochii (*и пошла куда глаза глядят: «куда видела глазами»; încotro* — *куда; в каком направлении*). Și a mers ea, a mers tot înainte, prin pustiuri, un an de zile (*и шла она, и шла все вперед через пустынные места целый год; un an de zile* — *целый год: «год дней»; a merge* — *идти*), până a ajuns într-un loc sălbatic și cu totul necunoscut (*пока не пришла в дикое и совершенно незнакомое место; a cunoaște* — *знать; узнавать*).

Să rămână pe loc? Nu avea cele trebuitoare și-i era lehamete de muștrările socrilor, în sfârșit, s-a hotărât a se duce în toată lumea, să-și caute bărbatul. Și hotărându-se astfel, a zis Doamne-ajută! și a pornit încotro a văzut cu ochii. Și a mers ea, a mers tot înainte, prin pustiuri, un an de zile, până a ajuns într-un loc sălbatic și cu totul necunoscut.

Și aici, văzând o căsuță tupilată și acoperită cu mușchi (*и тут, видя уединенную избушку, покрытую мхом»; aici* — *здесь, тут; теперь, в данный момент; a acoperi* — *покрывать*), care mărturisea despre vechimea ei (*который свидетельствовал о ее старости; a mărturisi* —

свидетельствовать), a bătut la poartă (постучала в ворота; *a bate* — *бить; стучать*). Atunci se aude dinlăuntru un glas de femeie bătrână, zicând (тогда изнутри слышится голос старой женщины, говорящий):

— Cine-i acolo (кто там)?

— Eu sunt, un drumeț rătăcit (/это/ я, заблудившийся путник; *a se rătăci* — *потеряться, заблудиться*).

— De ești om bun, dă-te aproape de chilioara mea (если /ты/ хороший человек, подойди к моей обители; *a da aproape* — *подойти, приблизиться; aproape* — *близко; вблизи; chilioara* — *уменьш. от chilie, f* — *обитель, келья*); iară de ești om rău, du-te departe de pe locurile aceste (а если плохой человек, то уходи подальше от этих мест), că am o cățea cu dinții de oțel (потому что у меня есть пес со стальными зубами: «с зубами из стали») și, de i-oi da drumul (и, если спущу его; *i-oi da drumul* — *диал. îi voi da drumul* — *a da drumul* — *отпустить: «дать путь»*), te face mii de fărâme (порвет тебя на мелкие кусочки: «сделает из тебя тысячи кусочков»)!

Și aici, văzând o căsuță tupilată și acoperită cu mușchi, care mărturisea despre vechimea ei, a bătut la poartă. Atunci se aude dinlăuntru un glas de femeie bătrână, zicând:

— Cine-i acolo?

— Eu sunt, un drumeț rătăcit.

— De ești om bun, dă-te aproape de chilioara mea; iară de ești om rău, du-te departe de pe locurile aceste, că am o cățea cu dinții de oțel și, de i-oi da drumul, te face mii de fărâme!

— Om bun, măicuță (хороший человек, матушка)!

Atunci i se deschide poarta și drumeața intră înăuntru (тогда ворота ей = *для нее* открылись, и путница вошла внутрь).

— Da' ce vânt te-a adus (каким ветром тебя занесло: «какой ветер тебя принес») și cum ai putut răzbate prin aceste locuri, femeie, hai (и как смогла пробраться /ты/ через эти места, женщина, а; *a putea* — мочь)? Că pasăre măiastră nu vine pe aici, necum om pământean (даже Птица-Феникс сюда не приходит = не залетает, не то что человек; *pasăre măiastră* — символическая птица в румынской мифологии; *măiestru* — умелый, способный; *pământean, m* — землянин).

Atunci drumeața a oftat din greu și a zis (тогда путница вздохнула тяжело и сказала; *a ofta* — вздохнуть):

— Ia, păcatele mele m-au adus, măicuță (вот, мои грехи меня привели, матушка). Caut Mănăstirea-de-Tămâie și nu știu în care parte a lumii se află (ищу Ладан-монастырь и не знаю, в какой части света находится)!

— Om bun, măicuță!

Atunci i se deschide poarta și drumeața intră înlăuntru.

— Da' ce vânt te-a adus și cum ai putut răzbate prin aceste locuri, femeie, hai? Că pasăre măiastră nu vine pe aici, necum om pământean.

Atunci drumeața a oftat din greu și a zis:

— Ia, păcatele mele m-au adus, măicuță. Caut Mănăstirea-de-Tămâie și nu știu în care parte a lumii se află!

— Se vede că tot mai ai oleacă de noroc (видно, что все же есть еще у тебя немного везенья) de ai nimerit tocmai la mine (поскольку как раз ко мне /ты/ попала; *tocmai* — как раз, именно; *a nimeri* — натолкнуться на что-либо случайно). Eu sunt sfânta Miercuri, de-i fi auzit de numele meu (я — святая Среда, если слышала мое имя: «о моем имени»); *a auzi* — слышать).

— De nume am auzit, măicuță (имя слышала, матушка), dar că te afli în

lumea asta (а вот что находишься на этом свете), nici prin cap nu mi-a trecut vreodată (мне и в голову не приходило никогда: «не проходило мне через голову когда-либо»).

— Se vede că tot mai ai oleacă de noroc de ai nimerit tocmai la mine. Eu sunt sfânta Miercuri, de-i fi auzit de numele meu.

— De nume am auzit, măicuță, dar că te afli în lumea asta, nici prin cap nu mi-a trecut vreodată.

— Vezi (видишь)? Tot de noroc să se plângă omul (все на счастье люди жалуются: «жалуется человек»)!

Apoi sfânta Miercuri a strigat o dată cu glas puternic (затем святая Среда прокричала один раз сильным = *громким* голосом; *a striga* — *кричать*), și pe loc s-au adunat toate jivinele din împărăția ei (и на /этом/ месте собрались все живые твари из ее владения; *împărăție, f* — *царство; владение; a se aduna* — *собираться*); și, întrebându-le despre Mănăstirea-de-Tămâie (и, спрашивая их = *когда она их спросила* о Ладан-монастыре), au răspuns toate deodată (все сразу ответили; *a răspunde* — *отвечать*) că nici n-au auzit măcar pomenindu-se de numele ei (что даже не слышали упоминание его имени; *nici* — *ни, măcar* — *даже; a pomeni* — *упоминать*).

— Vezi? Tot de noroc să se plângă omul!

Apoi sfânta Miercuri a strigat o dată cu glas puternic, și pe loc s-au adunat toate jivinele din împărăția ei; și, întrebându-le despre Mănăstirea-de-Tămâie, au răspuns toate deodată că nici n-au auzit măcar pomenindu-se de numele ei.

Sfânta Miercuri, auzind aceste, s-a arătat cu mare părere de rău (святая

Среда, слыша это, очень огорчилась: «показалась/проявилась с большим сожалением»; *a-i părea rău* — *сожалеть*; *a părea* — *казаться*), dar, neavând nici o putere (но ничего не могла поделаться: «не имея никакой силы»), a dat drumeței un corn de prescură și un păhăruț de vin, ca să-i fie pentru hrană la drum (дала путнице рожок просфоры и стаканчик вина в дорогу; «чтобы было для еды в дороге»); și i-a mai dat încă o furcă de aur, care torcea singură (и дала ей еще золотую прялку: «прялку из золота», которая пряла сама; *a toarce* — *вертеть/ся*; *прясть*; *singur* — *один*; *сам*), și i-a zis cu binișorul (и сказала ей с лаской; *binișor* — *хорошо*; *ласково*, *нежно*): „Păstrează-o (сохрани ее), că ți-a prinde bine la nevoie (потому что в нужде пригодится; *ți-a prinde bine* — *дуал. îți va prinde bine* — «поймает тебе добро/благо»; *a prinde* — *хватать*; *ловить*)". Apoi a îndreptat-o la soră-sa cea mai mare, la sfânta Vineri (и затем направила ее к своей старшей сестре, святой Пятнице; *a îndrepta* — *направлять*).

Sfânta Miercuri, auzind aceste, s-a arătat cu mare părere de rău, dar, neavând nici o putere, a dat drumeței un corn de prescură și un păhăruț de vin, ca să-i fie pentru hrană la drum; și i-a mai dat încă o furcă de aur, care torcea singură, și i-a zis cu binișorul: „Păstrează-o, că ți-a prinde bine la nevoie". Apoi a îndreptat-o la soră-sa cea mai mare, la sfânta Vineri.

Și drumeța, pornind, a mers iar un an de zile tot prin locuri sălbatice și necunoscute (и путница, отправляясь = *отправившись*, шла снова целый год все по диким и незнакомым местам; *a porni* — *отправляться*; *a merge* — *идти*), până ce cu mare greu ajunse la sfânta Vineri (пока с большим трудом не дошла до святой Пятницы). Și aici i s-a întâmplat ca și la sfânta Miercuri (здесь случилось то же, что и у

святой Среды): numai că sfânta Vineri i-a mai dat și ea un corn de prescură (только святая Пятница дала и она ей рожок просфоры), un păhăruț de vin și o vârtelniță de aur care depăna singură (стаканчик вина и золотое мотовило, которое само наматывало); și a îndreptat-o și ea cu multă bunătate și blândețe la soră-sa cea mai mare, la sfânta Duminică (и отправила и она ее с премногой добротой и сердечностью к самой старшей своей сестре, святой Думинике = Воскресенье; *blândețe, f — мягкость, добродушие*).

Și drumeața, pornind, a mers iar un an de zile tot prin locuri sălbatice și necunoscute, până ce cu mare greu ajunse la sfânta Vineri. Și aici i s-a întâmplat ca și la sfânta Miercuri: numai că sfânta Vineri i-a mai dat și ea un corn de prescură, un păhăruț de vin și o vârtelniță de aur care depăna singură; și a îndreptat-o și ea cu multă bunătate și blândețe la soră-sa cea mai mare, la sfânta Duminică.

Și de aici drumeața, pornind chiar în acea zi, a mers iarăși un an de zile (и отсюда путница, отправляясь в тот же самый день, шла снова целый год; *aici — здесь; de aici — отсюда; a merge — идти*) prin niște pustietăți și mai grozave decât cele de până aici (через пустоши еще более ужасные, чем раньше: «чем те /от/ досюда»). Și fiind însărcinată pe al treilea an (и, будучи беременной третий год), cu mare greutate a putut să ajungă și până la sfânta Duminică (с большим трудом смогла дойти и до святой Думиники).

Și de aici drumeața, pornind chiar în acea zi, a mers iarăși un an de zile prin niște pustietăți și mai grozave decât cele de până aici. Și fiind însărcinată pe al treilea an, cu mare greutate a putut să ajungă și până la sfânta Duminică.

Și sfânta Duminică a primit-o cu aceeași rânduială și tot așa de bine ca și surorile sale (и святая Думиника приняла ее по тому же обычаю и так же хорошо, как и ее сестры; *a primi* — *принимать*; *rânduială, f* — *порядок; обычай*; *a rândui* — *организовывать; приводить в порядок*). Și făcându-i-se milă de această nenorocită și zdruncinată ființă (и, жалея это несчастное и измотанное создание; *a-i se face milă de...* — *жалеть; пожалеть*; *a zdruncina* — *трясти; ослаблять, изматывать*), a strigat și sfânta Duminică o dată, cât a putut (крикнула и святая Думиника один раз со всей мочи: «сколько могла»), și îndată s-au adunat toate vietățile (и немедленно собрались все живые существа): cele din ape, cele de pe uscat și cele zburătoare (водяные, сухопутные и летающие: «те, /что/ из воды, те, /что/ на суше и те летающие»; *a zbura* — *летать*).

Și sfânta Duminică a primit-o cu aceeași rânduială și tot așa de bine ca și surorile sale. Și făcându-i-se milă de această nenorocită și zdruncinată ființă, a strigat și sfânta Duminică o dată, cât a putut, și îndată s-au adunat toate vietățile: cele din ape, cele de pe uscat și cele zburătoare.

Și atunci ea le-a întrebat cu tot dinadinsul (и тогда спросила она их всех старательно: «со всей старательностью»; *dinadins* — *нарочно, намеренно; старательно*) dacă știe vreuna din ele în care parte a lumii se află Mănăstirea-de-Tămâie (знает ли кто-либо из них, в какой части света находится Ладан-монастырь). Și toate au răspuns, ca dintr-o singură gură (и все, как один, ответили: «ответили, как из одного рта»), că nu li s-a întâmplat să audă măcar vorbindu-se vreodată despre aceasta (что не случилось им даже слышать разговор об этом ни разу; *vreodată* — *когда-либо*). Atunci sfânta Duminică a oftat din adâncul

inimii (тогда вздохнула святая Думиника от всей души: «из глубины души»; *adânc, n — глубина*), s-a uitat galeș la nenorocita drumeața și i-a zis (взглянула грустно на несчастную путницу и сказала; *poroc, n — счастье*):

— Se vede că vrun blestem al lui Dumnezeu, sau altăceva, așa trebuie să fie (видно, какое-то проклятие Божье на тебе, или что-то еще: «или что-то еще, так должно быть»), de nu ai parte de ceea ce cauți, fiica mea (раз не можешь найти то, что ищешь, дочь моя: «не имеешь части того, что ищешь...»)! Că aici este capătul unei lumi necunoscute încă și de mine (потому что здесь край света, неизвестного и мне: «непознанного еще и мной»; *a cunoaște — знать; познавать*), și oricât ai voi tu și oricare altul să mai meargă înainte de aici (и сколько бы ты /ни/ хотела или кто-либо другой пойти дальше отсюда; *ai voi — диал. от ai vrea — хотела бы; a vrea — хотеть*), este cu neputință (это невозможно; *neputință, f — бессилие; невозможность; a putea — мочь*).

Și atunci ea le-a întrebat cu tot dinadinsul dacă știe vreuna din ele în care parte a lumii se află Mănăstirea-de-Tămâie. Și toate au răspuns, ca dintr-o singură gură, că nu li s-a întâmplat să audă măcar vorbindu-se vreodată depre aceasta. Atunci sfânta Duminică a oftat din adâncul inimii, s-a uitat galeș la nenorocita drumeața și i-a zis:

— Se vede că vrun blestem al lui Dumnezeu, sau altăceva, așa trebuie să fie, de nu ai parte de ceea ce cauți, fiica mea! Că aici este capătul unei lumi necunoscute încă și de mine, și oricât ai voi tu și oricare altul să mai meargă înainte de aici, este cu neputință.

Și atunci, numai iaca un ciocârlan șchiop se vede venind, cât ce putea (и тогда появился один хромо́й жаворонок, ковыляя: «и тогда, только

вот один хромо́й жаворонок видится приходящим, как мог»); și, șovâlc, șovâlc, șovâlc (и, ковыль, ковыль, ковыль)! se înfățișază înaintea sfintei Duminici (предстает перед святой Думиникой). Atunci ea îl întreabă și pe acesta (тогда она спрашивает и его: «его спрашивает и этого»):

— Tu, ciocârlane, nu cumva știi unde se află Mănăstirea-de-Tămâie (ты, жаворонок, не знаешь, случаем, где находится Ладан-монастырь; *cumva* — как-нибудь, случайно)?

Și atunci, numai iaca un ciocârlan șchiop se vede venind, cât ce putea; și, șovâlc, șovâlc, șovâlc! se înfățișază înaintea sfintei Duminici. Atunci ea îl întreabă și pe acesta:

— Tu, ciocârlane, nu cumva știi unde se află Mănăstirea-de-Tămâie?

— Da' cum să nu știu, stăpână (как не знать, госпожа)? Că doar pe acolo m-a purtat dorul (потому что только туда меня несла тоска), de mi-am frânt piciorul (оттого, что ногу /там/ сломал; *a frânge* — ломать).

— Dacă-i așa, apoi acum îndată ia pe această femeie (если так, то немедленно возьми эту женщину: «тогда сейчас сразу же...»); *acum* — сейчас), du-o numaidecât acolo, cum îl ști tu (отведи ее прямо туда, как знаешь: «как его /имеется в виду монастырь/ знаешь ты»; *numaidecât* — немедленно; *прямо*; *ști* — диал. от *știi* — *a ști* — знать), și povățuiește-o cum a fi mai bine (и научи ее, как /ей/ лучше быть = как поступать; *a povățui* — советовать; поучать).

Atunci ciocârlanul, oftând, a răspuns cu smerenie (тогда жаворонок, вздыхая, ответил со смирением):

— Mă supun cu toată inima la slujba măriei-voastre, stăpână (покоряюсь всем сердцем воле вашего величества, госпожа: «меня покоряю со

всем сердцем на службу вашего величества»), deși este foarte cu anevoie de mers până acolo (хотя очень трудна дорога туда: «очень трудно идти туда»; *cu anevoie* — *с трудом*; *a merge* — *идти*).

— Da' cum să nu știu, stăpână? Că doar pe-acolo m-a purtat dorul, de mi-am frânt piciorul.

— Dacă-i așa, apoi acum îndată ia pe această femeie, du-o numaidecât acolo, cum îi ști tu, și povățuiește-o cum a fi mai bine.

Atunci ciocârlanul, oftând, a răspuns cu smerenie:

— Mă supun cu toată inima la slujba măriei-voastre, stăpână, deși este foarte cu anevoie de mers până acolo.

Apoi sfânta Duminică a dat și ea drumetei un corn de prescură și un păhăruț de vin (затем и святая Думиника дала путнице рожок просфоры и стаканчик вина: «дала и она...»), ca să-i fie pentru hrană până la Mănăstirea-de-Tămâie (чтобы была еда до Ладан-монастыря: «чтобы было ей для еды...»); și i-a mai dat o tipsie mare de aur (и еще ей дала поднос большой из золота) și o cloșcă tot de aur (и наседку, всё = *тоже* из золота), bătută cu pietre scumpe (усыпанную драгоценными камнями; *a bate* — *бить*), și cu puii tot de aur (и с цыплятами *тоже* из золота), ca să-i prindă bine la nevoie (чтобыгодились в нужде); și apoi a dat-o pe seama ciocârlanului (и потом отдала ее на попечение жаворонку; *a da ceva în seama cuiva* — *отдать что-либо на попечение кому-либо*; *seamă, f* — *счет*; *забота*), care îndată a și pornit, șovâlcâind (который сразу же и пустился в путь, ковыляя; *a porni* — *отправиться*; *пуститься в путь*).

Apoi sfânta Duminică a dat și ea drumetei un corn de prescură și un păhăruț de vin, ca să-i fie pentru hrană până la Mănăstirea-de-Tămâie; și

i-a mai dat o tupsie mare de aur și o cloșcă tot de aur, bătută cu pietre scumpe, și cu puii tot de aur, ca să-i prindă bine la nevoie; și apoi a dat-o pe seama ciocârlanului, care îndată a și pornit, șovâlcâind.

Și când ciocârlanul pe jos, când drumeața pe sus (то жаворонок по земле, а путница по воздуху; *jos* — *низ*, *sus* — *верх*), când ea pe jos, când el pe sus (и то путница по земле, а жаворонок по воздуху). Și când biata drumeața nu mai putea nici pe sus, nici pe jos (и когда бедная путница не могла больше ни по воздуху, ни по земле), atunci îndată ciocârlanul o lua pe aripioarele sale și o ducea (тогда жаворонок брал ее на свои крылышки и нес ее). Și tot așa mergând ei încă un an de zile (и все так же идя еще один год), cu mare greutate și zdruncen (с большим трудом и препятствиями), au trecut peste nenumărate țări și mări (прошли через бесчисленные страны и моря; *a număra* — *считать*), și prin codri și pustietăți așa de îngrozitoare (и через леса и пустыни настолько ужасные), în care fojgăiau balauri (в которых кишели драконы), aspide veninoase (ядовитые змеи), vasiliscul cel cu ochi fermecători (/был/ василиск, зачаровывающими глазами; *a fermeca* — *зачаровывать*), vidre câte cu douăzeci și patru de capete (гидры с двенадцатью и четырьмя головами) și altă mulțime nenumărată de gânșanii și jigănie înspăimântătoare (и другие неисчисляемые устрашающие насекомые и животные; *gânșănie, f* — *насекомое*; *jigănie, f* — *дикое животное*; *a înspăimânta* — *пугать*), care stăteau cu gurile căscate (с развернутыми пастьми: «которые стояли с открытыми ртами»), numai și numai să-i înghită (готовые их проглотить: «только и только /бы/ их проглотить»); *să înghită* — *дуал. от să înghiță* — *a înghiți* — *глотать*); despre a căroră lăcomie (об алчности которых), viclenie și răutate (коварстве и злобности) nu-i cu putință să povestească limba omenească (невозможно рассказать

человеческим языком; *putință, f* — *возможность*; *cu putință* — *возможно*: «с возможностью»; *a putea* — *мочь*).

Și când ciocârlanul pe jos, când drumeața pe sus, când ea pe jos, când el pe sus. Și când biata drumeața nu mai putea nici pe sus, nici pe jos, atunci îndată ciocârlanul o lua pe aripioarele sale și o ducea. Și tot așa mergând ei încă un an de zile, cu mare greutate și zdruncen, au trecut peste nenumărate țări și mări, și prin codri și pustietăți așa de îngrozitoare, în care fojgăiau balauri, aspide veninoase, vasiliscul cel cu ochi fermecători, vidre câte cu douăzeci și patru de capete și altă mulțime nenumărată de gânganii și jigării înspăimântătoare, care stăteau cu gurile căscate, numai și numai să-i înghită; despre a căroră lăcomie, viclenie și răutate nu-i cu putință să povestească limba omenească.

Și, în sfârșit, după atâta amar de trudă și primejdii (*и наконец, после такого множества страданий и опасностей*; *amar, n* — *горечь*; *уйма, множество*), cu mare ce au izbutit să ajungă la gura unei peșteri (*с большим трудом удалось им достичь устья одной пещеры*; *cu mare ce = ce mare greutate* — *с большим трудом*; *a izbuti* — *удаваться*; *gură, f* — *рот*; *устье*). Aici călătoarea s-a suit iarăși pe aripile ciocârlanului (*здесь путница снова забралась на крылья жаворонка*; *a se sui* — *подниматься*; *забираться*), din care abia mai putea fâlfâi (*которыми он едва махал*: «*мог махать*»), și el și-a dat drumul cu dânsa pe o altă lume (*и он с ней спустился в другой свет*; *a-și da drumul* — *спускаться*; *a da* — *давать*; *drum, n* — *путь*), unde era un rai, și nu altăceva (*где был рай, да и только*: «*и ничего другого*»)!

Și, în sfârșit, după atâta amar de trudă și primejdii, cu mare ce au izbutit să ajungă la gura unei peșteri. Aici călătoarea s-a suit iarăși pe aripile

ciocârlanului, din care abia mai putea fâlfâi, și el și-a dat drumul cu dânsa pe o altă lume, unde era un rai, și nu altăceva!

— Iaca Mănăstirea-de-Tămâie (вот Ладан-монастырь)! zise ciocârlanul. Aici se află Făt-Frumos (здесь находится Прекрасный Молодец), pe care îl cauți tu de-atât amar de vreme (которого ты так долго ищешь; *de-atât amar de vreme* — так долго: «столько много времени»; *amar, n* — горечь; *уйма, множество; vreme, f* — время). Nu cumva ți-i cunoscut ceva pe aici (случайно не знакомо /ли/ тебе здесь что-нибудь; *cumva* — случайно, каким-нибудь образом)?

Atunci ea, deși îi fugeau ochii de atâtea străluciri (тогда она, хотя и разбегались ей = у нее глаза от столько = такого великолепия), se uită mai cu băgare de seamă (смотрела еще внимательнее; *a băga de seamă* — замечать, наблюдать; *a băga* — вкладывать, засовывать; *seamă, f* — отчет; внимание) și îndată cunoaște podul cel minunat din ceea lume (и вдруг узнает и тот замечательный мост из того мира) și palatul în care trăise ea cu Făt-Frumos așa de puțin (и дворец, в котором жила она с Прекрасным Молодцем так недолго: «так мало»), și îndată i se umplură ochii de lacrimi de bucurie (и сразу же глаза ей = у нее наполнились слезами радости; *a se umple* — наполняться).

— Iaca Mănăstirea-de-Tămâie! zise ciocârlanul. Aici se află Făt-Frumos, pe care îl cauți tu de-atât amar de vreme. Nu cumva ți-i cunoscut ceva pe aici?

Atunci ea, deși îi fugeau ochii de atâtea străluciri, se uită mai cu băgare de seamă și îndată cunoaște podul cel minunat din ceea lume și palatul în care trăise ea cu Făt-Frumos așa de puțin, și îndată i se umplură ochii de lacrimi de bucurie.

— Mai stai (постой = подожди; *mai* — еще, больше; *исп-ся* для усиления значения глагола)! și nu te bucura așa degrabă (не спеши радоваться: «не радуйся так быстро»), că încă ești nemernică pe aceste locuri (потому что все еще недостойна ты этих мест; *nemernic* — подлый; ничтожный) și tot n-ai scăpat de primejdii (и все еще не избавилась от опасностей; *a scăpa* — освободиться; избавиться), zise ciocârlanul.

Îi arată apoi o fântână (/и/ показывает ей затем колодец), unde trebuia să se ducă trei zile de-a rândul (к которому должна была /она/ приходиться три дня подряд; *rând, n* — ряд; очередь); îi spune cu cine are să se întâlnească și ce să vorbească (рассказывает ей, с кем она должна встречаться и что говорить); o povățu ieste ce să facă, rând pe rând, cu furca, cu vârtelnița, cu tipsia (ей советует: «ей советует этой», что делать с прялкой, мотовилом и подносом; *ieste = acestei* — этой; *rând pe rând* — по очереди), și cu cloșca cu puii de aur dăruite ei de cele trei surori (и с насадкой с цыплятами из золота, подаренными ей теми тремя сестрами): sfânta Miercuri, sfânta Vineri și sfânta Duminică (святой Средой, святой Пятницей и святой Думиникой).

— Mai stai! și nu te bucura așa degrabă, că încă ești nemernică pe aceste locuri și tot n-ai scăpat de primejdii, zise ciocârlanul.

Îi arată apoi o fântână, unde trebuia să se ducă trei zile de-a rândul; îi spune cu cine are să se întâlnească și ce să vorbească; o povățu ieste ce să facă, rând pe rând, cu furca, cu vârtelnița, cu tipsia și cu cloșca cu puii de aur dăruite ei de cele trei surori: sfânta Miercuri, sfânta Vineri și sfânta Duminică.

Apoi, luându-și ziua bună de la călătoria încredințată lui (затем, попрощавшись с путешественницей, вверенной ему; *a-și lua ziua*

bună — попрощаться: «взять себе добрый день»; a încredința — верить; a crede — верить), iute se întoarță înapoi (быстро полетел обратно: «развернулся обратно»), zburând neîncetat de frică (летя безостановочно от страха; a înceta — прекращать; останавливать), să nu-i mai rupă cineva și celălalt picior (/как бы/ еще не сломал ему кто-нибудь и другую ногу; a rupa — рвать; ломать). Iară nemernica drumeață, lăcrimând (а несчастная путница, плача), îl petrecea cu ochii în zbor (проводила его взглядом: «проводила глазами в полете»; a petrece — проводить, провожать), mergând spre fântâna ce-i arătase el (идя к колодцу, который он ей показал).

Și cum ajunge la fântână (и, дойдя до колодца), scoate mai întâi furca (достала сначала прялку; întâi — первый), de unde o avea strânsă (оттуда, где ее спрятала; a strânge — сжать; запрягать), și apoi se pune jos să se odihnească (и затем села на землю: «вниз» отдохнуть; a se pune — сесть).

Apoi, luându-și ziua bună de la călătoria încredințată lui, iute se întoarță înapoi, zburând neîncetat de frică să nu-i mai rupă cineva și celălalt picior. Iară nemernica drumeață, lăcrimând, îl petrecea cu ochii în zbor, mergând spre fântâna ce-i arătase el.

Și cum ajunge la fântână, scoate mai întâi furca, de unde o avea strânsă, și apoi se pune jos să se odihnească.

Nu trece mult și, venind o slujnică să ia apă (не проходит много /времени/, идет служанка набрать воды: «идя служанка взять воды»), cum vede o femeie necunoscută (и, увидев незнакомую женщину: «как видит...») și furca cea minunată torcând singură fire de aur (и ту чудесную прялку, прядущую самостоятельно золотые нити; *singur — один; сам*), de mii de ori mai subțiri decât părul din cap (в тысячи раз

тоньше, чем волос с головы), fuga la stăpână-sa și-i dă de veste (побежала к своей хозяйке и сообщила ей новость: «дала ей новость»)!

Nu trece mult și, venind o slujnică să ia apă, cum vede o femeie necunoscută și furca cea minunată torcând singură fire de aur, de mii de ori mai subțiri decât părul din cap, fuga la stăpână-sa și-i dă de veste!

Stăpâna acestei slujnice era viespea care înălbise pe dracul (хозяйкой этой служанки была оса/злая женщина = ведьма, которая побелила дьявола; *viespe, f* — оса; злая женщина; *a înălbi* — белить; *alb* — белый), îngrijitoarea de la palatul lui Făt-Frumos (смотрительница дворца Прекрасного Молодца; *a îngriji* — заботиться), o vrăjitoare strașnică (ужасная колдунья), care încheaga apa (которая делала воду твердой; *a încheaga* — сгущать; делать твердым; *cheag, n* — сычуг; сгусток) și care știa toate drăcăriile de pe lume (и которая знала /обо/ всей чертовщине на свете). Dar numai un lucru nu știa hârca (но только одну вещь не знала карга): gândul omului (мысли человеческие: «мысль человека»). Talpa-iadului (исчадие ада: « подошва ада»), cum aude despre această minunăție (как /только/ слышит об этом чуде), trimite slujnica degrabă (посылает служанку быстро), să-i cheme femeia cea străină la palat (позвать ту незнакомую женщину = незнакомку во дворец; *străin* — чужой; незнакомый) și, cum vine, o întreabă (и, как = когда /та/ приходит, спрашивает ее):

— Am auzit că ai o furcă de aur care toarce singură (/я/ слышала, что есть у тебя золотая прялка, которая сама прядет). Nu ți-e de vânzare (не продашь ли ее: «не тебе /ли/ для продажи»; *a vinde* — продавать), și cât mi-i cere pe dânsa, femeie, hai (и сколько попросишь у меня за нее, женщина, а)?

Stăpâna acestei slujnice era viespea care înălbise pe dracul, îngrijitoarea de la palatul lui Făt-Frumos, o vrăjitoare strașnică, care închea apa și care știa toate drăcăriile de pe lume. Dar numai un lucru nu știa hârca: gândul omului. Talpa-iadului, cum aude despre această minunăție, trimite slujnica degrabă, să-i cheme femeia cea străină la palat și, cum vine, o întreabă:

— Am auzit că ai o furcă de aur care toarce singură. Nu ți-e de vânzare, și cât mi-i cere pe dânsa, femeie, hai?

— Ia, să mă lași să stau într-o noapte în odaia unde doarme împăratul (ну, *позволь мне остаться на ночь в комнате, где спит король; ia — ну-ка, эй, слышь*).

— De ce nu (почему бы /и/ нет)? Dă furca încoace și rămâi aici până la noapte (давай прялку сюда и оставайся здесь до ночи), când s-a înturna împăratul de la vânătoare (когда король с охоты вернется; *s-a înturna = se va înturna*).

Atunci drumeață dă furca și rămâne (тогда путница отдает веретено и *остаётся*). Știrba-baba-cloanța, știind că împăratul are obicei a bea în toată seara o cupă de lapte dulce (щербатая Баба-Яга, зная, что есть у царевича *обычай пить каждый вечер чашу сладкого = парного молока: «пить во весь вечер = все вечера»; cloanță, f — ведьма, мегера; a baba-cloanță соответствует русской Бабе-Яге*), i-a pregătit acum una ca să doarmă dus până a doua zi dimineață (приготовила *сейчас одну /чашу/, чтобы спал /он/ непробудно до утра второго дня = следующего утра: «чтобы спал отсутствующий/унесенный...»*; *a pregăti — приготовить; a duce — нести; уносить*).

— Ia, să mă lași să stau într-o noapte în odaia unde doarme împăratul.

— De ce nu? Dă furca încioace și rămâi aici până la noapte, când s-a înturna împăratul de la vânătoare.

Atunci drumeață dă furca și rămâne. Știrba-baba-cloanța, știind că împăratul are obicei a bea în toată seara o cupă de lapte dulce, i-a pregătit acum una ca să doarmă dus până a doua zi dimineață.

Și cum a venit împăratul de la vânătoare și s-a pus în așternut (и как /только/ вернулся король с охоты и лег в постель; *a se pune* — *лечь*), hârca i-a și trimis laptele (карга и прислала ему молоко); și cum l-a băut împăratul, pe loc a adormit ca mort (и как только выпил его царь, на месте заснул как мертвый). Atunci Talpa-iadului a chemat pe necunoscuta drumeață în odaia împăratului (тогда Исчадие ада позвала незнакомую путницу в опочивальню царя), după cum avusese tocmeală (как и было договорено; *a avea* — *иметь*; *tocmeală, f* — *соглашение*), și a lăsat-o acolo, zicându-i încetișor (и оставила ее там, сказав шепотом; *a lăsa* — *оставлять*; *încet* — *медленно*; *тихо*; *încetisor* — *тихонько*; *a zice încetisor* — *говорить/сказать шепотом*):
— Şezi aici până despre ziuă (сиди здесь до утра: «до около дня»), ca am să vin atunci tot eu să te iau (приду тогда всё = *снова я и тебя заберу*).

Și cum a venit împăratul de la vânătoare și s-a pus în așternut, hârca i-a și trimis laptele; și cum l-a băut împăratul, pe loc a adormit ca mort. Atunci Talpa-iadului a chemat pe necunoscuta drumeață în odaia împăratului, după cum avusese tocmeală, și a lăsat-o acolo, zicându-i încetișor:

— Şezi aici până despre ziuă, ca am să vin atunci tot eu să te iau.

Hârca, nu doar că șoptea și umbla cătinel (карга не только шептала и ходила тихонько) ca să n-o audă împăratul (чтобы не услышал царь),

ci avea grijă să n-o audă (но позаботилась, чтобы не услышал ее), din odaia de alături, un credincios al împăratului (из соседней комнаты поверенный короля; *a crede — верить*), care în toate zilele umbla cu dânsul la vânat (который во все дни = все эти дни ходил с ним на охоту).

Și cum s-a depărtat baboiul de acolo (и как только старуха удалилась оттуда; *a se depărta — удаляться*), nenorocita drumeață a îngenuncheat lângă patul soțului ei (несчастливая путница стала на колени у постели ее = своего мужа; *a îngenunchea — становиться на колени; genunchi, m — колени*) și a început a plânge cu amar și a zice (и начала плакать с горечью и говорить):

— Făt-Frumos (Прекрасный Молодец)! Făt-Frumos! întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu (протяни свою правую руку к моему стану), ca să plesnească cercul ist afurisit și să nasc pruncul tău (чтобы рассыпался этот проклятый обруч и родила /я/ твоего ребенка; *a afurisi — отлучать от церкви; проклинать; a naște — рожать*)!

Hârca, nu doar că șoptea și umbla cătinel ca să n-o audă împăratul, ci avea grijă să n-o audă, din odaia de alături, un credincios al împăratului, care în toate zilele umbla cu dânsul la vânat.

Și cum s-a depărtat baboiul de acolo, nenorocita drumeață a îngenuncheat lângă patul soțului ei și a început a plânge cu amar și a zice:

— Făt-Frumos! Făt-Frumos! întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu, ca să plesnească cercul ist afurisit și să nasc pruncul tău!

Și, sărmana, s-a chinuit așa până despre ziuă (и бедняжка терзалась так до утра; *a se chinui — мучиться, терзаться*), dar înzadar (но напрасно), căci împăratul parcă era dus pe ceea lume (потому что царь как будто был мертв: «был отнесен на тот свет»)! Despre ziuă,

Tălpoiul a venit posomorâtă (утром Ведьма пришла мрачная), a scos pe necunoscuta de acolo (вытолкала незнакомку оттуда: *a scoate* — *вынимать; выталкивать*) și i-a zis cu ciudă (и сказала ей со злостью) să iasă din ogradă și să meargă unde știe (убираться куда глаза глядят: «выйти из двора и идти куда знает»).

Și, sărmana, s-a chinuit așa până despre ziuă, dar înzadar, căci împăratul parcă era dus pe ceea lume! Despre ziuă, Tălpoiul a venit posomorâtă, a scos pe necunoscuta de acolo și i-a zis cu ciudă să iasă din ogradă și să meargă unde știe.

Și nenorocita, ieșind cu nepus în masă și necăjită ca vai de ea (и несчастная, выйдя ни с чем и раздосадованная, бедняжка: «раздосадованная /так/, что горе ей»; *cu nepus în masă* — *диал. от cu nepusă masă* — *быстро, неожиданно; ни с чем: «с ненакрытым столом» ср. русск. «не солоно хлебавши»; a necăji* — *обижать; досадовать; a ieși* — *выходить*), s-a dus iarăși la fântână și a scos acum vârtelnița (пошла, все-таки, к колодцу и достала сейчас = *на этот раз мотовило*). Și venind iarăși slujnica la apă și văzând și această mare minune (и, приходя = *придя* снова за водой и видя и это великое чудо, служанка), fuga la stăpână-sa și-i spune că femeia ceea de ieri are acum o vârtelniță de aur (побежала к своей хозяйке сказать, что у той женщины есть еще и золотое мотовило; *femeia ceea de ieri* — *та вчерашняя женщина: «женщина та от вчера»*), care deapănă singură (которое прядет само) și care-i mult mai minunată decât furca ce i-a dat (и которое гораздо удивительней, чем прялка, которую /она/ ей дала). Atunci pohoța de babă o cheamă iarăși la dânsa prin slujnică (тогда злобная баба снова ее зовет через служанку; *pohoț, m* — */регионализм/ недостойная, аморальная персона*), pune mâna și pe

vârtelniță, tot cu același vicleșug (получает и мотовило, все той же уловкой; *a pune mâna pe ceva — получить что-либо: «ставить/класть руку на что-либо»*), și a doua zi dis-diminează o scoate iarăși din odaia împăratului și din ogradă (и на второй = *следующий* день утром снова ее выгоняет из спальни короля и из двора).

Și nenorocita, ieșind cu nepus în masă și necăjită ca vai de ea, s-a dus iarăși la fântână și a scos acum vârtelnița. Și venind iarăși slujnica la apă și văzând și această mare minune, fuga la stăpână-sa și-i spune că femeia ceea de ieri are acum o vârtelniță de aur, care deapănă singură și care-i mult mai minunată decât furca ce i-a dat. Atunci pohoța de babă o cheamă iarăși la dânsa prin slujnică, pune mâna și pe vârtelniță, tot cu același vicleșug, și a doua zi dis-diminează o scoate iarăși din odaia împăratului și din ogradă.

Însă în această noapte credinciosul împăratului, simțind (этой самой ночью поверенный царя, догадываясь; *a simți — чувствовать; догадываться*) ce s-a petrecut (что произошло; *a se petrece — происходить*) și făcându-i-se milă de nenorocita de străină (и жалея несчастную незнакомку; *a se face milă — жалеть, пожалеть; milă, f — жалость*), s-a pus în gând să descopere vicleșugul babei (и задумал перехитрить бабу: «задумал открыть хитрость бабы»; *a-și pune în gând — задумать: «положить/поставить себе в мысль»*). Și cum s-a sculat împăratul și s-a pornit la vânătoare (и как /только/ царь проснулся и отправился на охоту), credinciosul i-a spus cu de-amănuntul (поверенный ему рассказал подробно; *amănunt, n — подробность, деталь*) ce se petrecuse în odaia lui în cele două nopți din urmă (все, что произошло в его спальне в те две последние ночи;

urmă, f — след).

Însă în această noapte credinciosul împăratului, simțind ce s-a petrecut și făcându-i-se milă de nenorocita de străină, ș-a pus în gând să descopere vicleșugul babei. Și cum s-a sculat împăratul și s-a pornit la vânătoare, credinciosul i-a spus cu de-amănuntul ce se petrecuse în odaia lui în cele două nopți din urmă.

Și împăratul, cum a auzit aceste, pe loc a tresărit (*и король, как услышал = услышав это, сразу же встрепенулся; a tresări — вздрогнуть, встрепенуться*), de parcă i-a dat inima dintr-însul (словно сердце в нем пробудилось: «словно ему ударило сердце в нем»; *a da — давать; ударять*). Apoi a plecat ochii în jos și a început a lăcrima (потом опустил глаза и начал плакать; *a pleca — уходить; опускать*). Și pe când din ochii lui Făt-Frumos se scurgeau șiroaie de lacrimi (*и когда из глаз Прекрасного Молодца текли потоки слез; a scurge — стекать; вытекать; șiroi, n — поток*), la fântâna știută (*у знакомого колодца*), urgisita și zbuciumata lui soție scosese acum pe tipsie și cloșca cu puii de aur (*покинутая и истерзавшаяся жена его достала теперь поднос и наседку и цыплятами из золота; a urgisi — прогонять; покидать; a zbuciuma — терзаться*), cea mai de pe urmă a ei nădejde (*ее самую последнюю надежду; urmă, f — след; конец*)! Și cum sta ea în preajma fântâniei (*и как = когда находилась она около колодца*), numai se iaca pe slujnica știută iarăși o aduce Dumnezeu la fântână (*как вот Господь приводит известную служанку к колодцу; numai se — как только; iaca = iată — вот*), și când mai vede și această mare minunăție (*и когда видит она и это великое чудо*), nici mai așteaptă să ia apă (*даже не остается взять воды: «не ждет больше взять воды»*), ci fuga la stăpână-sa și-i spune (*а бежит к своей хозяйке и говорит ей; fuga =*

fuge — a fugi — бежать):

Și împăratul, cum a auzit aceste, pe loc a tresărit, de parcă i-a dat inima dintr-însul. Apoi a plecat ochii în jos și a început a lăcrima. Și pe când din ochii lui Făt-Frumos se scurgeau șiroaie de lacrimi, la fântâna știută, urgisita și zbuciumata lui soție scosese acum pe tipsie și cloșca cu puii de aur, cea mai de pe urmă a ei nădejde! Și cum sta ea în preajma fântânii, numai ce iaca pe slujnica știută iarăși o aduce Dumnezeu la fântână, și când mai vede și această mare minunăție, nici mai așteaptă să ia apă, ci fuga la stăpână-sa și-i spune:

— Doamne, stăpână, Doamne (*Господи, госпожа*)! Ce-am văzut eu (*что я видела*)! Femeia ceea are acum o tipsie de aur și o cloșcă de aur (*/у/ женщины той теперь есть поднос золотой и наседка золотая*), cu puii tot de aur (*с цыплятами все = тоже из золота*), așa de frumoși (*такими красивыми*), de-ți fug ochii pe dânșii (*что глаз не отвести: «что тебе = у тебя бегут глаза по ним»*)!

Băbornița, cum aude aceasta, pe loc trimite s-o cheme (*ведьма, как слышит = услышав это, сразу же посылает за ней: «посылает ее позвать»*), zicând în gândul său (*думая про себя: «говоря в своей мысли = мысленно*): „După ce umblă ea nu se mănâncă (*не видать ей того, что ищет: «за чем приходит/ходит она, не естся»*)”.

— Doamne, stăpână, Doamne! Ce-am văzut eu! Femeia ceea are acum o tipsie de aur și o cloșcă de aur, cu puii tot de aur, așa de frumoși, de-ți fug ochii pe dânșii!

Băbornița, cum aude aceasta, pe loc trimite s-o cheme, zicând în gândul său: „După ce umblă ea nu se mănâncă”.

Și cum vine străina (и как приходит незнакомка), hoanghina pune mâna și pe tablaua cea de aur (карга получает и тот золотой поднос: «кладет/помещает руку...»); *hoanghină, f* — оскорбительное название старой и злой женщины) și pe cloșca de aur (и несущку из золота) cu puii de aur (с цыплятами из золота), tot cu același vicleșug (все той же уловкой).

Dar împăratul, când a venit în astă-sară de la vânat (а царь, когда пришел в этот вечер с охоты; *astă-sară* — дуал. *asta-seara* — *этом вечер*) și când i s-a adus laptele (и когда ему принесли молоко), a zis în gândul său (подумал: «сказал в мысли своей»):

— Acest lapte nu se mai bea (это молоко пить не буду: «это молоко больше не пьется») și, cum a zis (и, как сказал), l-a și aruncat pe furiș, undeva (выбросил его украдкой куда-то = вылил куда-то; *a arunca* — *бросать; выбрасывать; furiș* — *скрытый, тайный; pe furiș* — *тайком, украдкой*), și pe loc s-a făcut că doarme dus (и сразу же: «на месте» притворился, что крепко уснул; *a se face* — *сделаться; притворяться*).

Și cum vine străina, hoanghina pune mâna și pe tablaua cea de aur și pe cloșca de aur cu puii de aur, tot cu același vicleșug.

Dar împăratul, când a venit în astă-sară de la vânat și când i s-a adus laptele, a zis în gândul său:

— Acest lapte nu se mai bea și, cum a zis, l-a și aruncat pe furiș, undeva, și pe loc s-a făcut că doarme dus.

După ce hârca s-a încredințat (как только карга убедилась; *a se încredința* — *удостовериться*) că împăratul doarme (что царь спит), bizuindu-se ea și acum în puterea băuturii sale (полагаясь и сейчас в силу своего напитка; *a se bizui* — *рассчитывать, полагаться*), a adus

iarăși pe străină în odaia lui (привела снова незнакомку в его спальню), tot cu aceeași rânduială ca și în nopțile trecute (с тем же уговором, что и в прошлые ночи; *a trece — проходить*); și lăsând-o acolo, s-a depărtat (и оставив ее там, удалилась)! Atunci zbuciumata drumeață (тогда истерзанная путница; *a zbuciuma — волноваться, терзаться, мучиться*), căzând iarăși în genunchi lângă patul soțului ei (упав снова на колени рядом с кроватью своего мужа; *a cade — падать*), se îneca în lacrimi (захлебывалась в слезах; *a se îneca — тониться; захлебываться*), spunând iarăși cuvintele aceste (говоря снова эти слова):

După ce hârca s-a încredințat că împăratul doarme, bizuindu-se ea și acum în puterea băuturii sale, a adus iarăși pe străină în odaia lui, tot cu aceeași rânduială ca și în nopțile trecute; și lăsând-o acolo, s-a depărtat! Atunci zbuciumata drumeață, căzând iarăși în genunchi lângă patul soțului ei, se îneca în lacrimi, spunând iarăși cuvintele aceste:

— Făt-Frumos (Прекрасный Молодец)! Făt-Frumos! Fie-ți milă de două suflete nevinovate (сжался над двумя невинными душами: «/пусть/ будет тебе жалость...»), care se chinuiesc de patru ani (которые мучаются четыре года), cu osânda cea mai cumplită (от самой жестокой кары: «с карой той самой жестокой»)! Și întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu (и протяни твою правую руку к моему стану), să plesnească cercul și să se nască pruncul tău (/чтобы/ лопнул обруч и родился ребенок твой; *a plesni — лопнуть*), că nu mai pot duce această nefericită sarcină (потому что больше не могу нести это несчастливое бремя)!

— Făt-Frumos! Făt-Frumos! Fie-ți milă de două suflete nevinovate, care

se chinuiesc de patru ani, cu osânda cea mai cumplită! Și întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu, să plesnească cercul și să se nască pruncul tău, că nu mai pot duce această nefericită sarcină!

Și când a sfârșit de zis aceste (и когда закончила говорить это; *a sfârși* — *кончатъ, заканчивать*), Făt-Frumos a întins mâna (Прекрасный Молодец протянул руку; *a întinde*), ca prin somn (как /будто/ сквозь сон = словно во сне), și când s-a atins de mijlocul ei, dang (и когда коснулся ее стана, динь; *a atinge* — *касаться*)! a plesnit cercul (лопнул обруч), și ea îndată a născut pruncul (и она сразу родила ребенка), fără a simți câtuși de puțin durerile facerii (совсем не чувствуя болей рождения; *câtuși de puțin* — *нисколько, совсем не; cât* — *сколько, puțin* — *мало*). După aceasta împărăteasa povestește soțului său câte a rătimit ea (после этого царица рассказывает своему мужу сколько настрадалась она; *a rătimi* — *страдать*) de când s-a făcut el nevăzut (после того, как он исчез: «сделался невидимым»; *a vedea* — *видеть*).

Și când a sfârșit de zis aceste, Făt-Frumos a întins mâna, ca prin somn, și când s-a atins de mijlocul ei, dang! a plesnit cercul, și ea îndată a născut pruncul, fără a simți câtuși de puțin durerile facerii. După aceasta împărăteasa povestește soțului său câte a rătimit ea de când s-a făcut el nevăzut.

Atunci împăratul, chiar în puterea nopții (и тогда царь прямо: «как раз» среди ночи: «во власти/силе ночи»; *chiar* — *именно, как раз, даже; putere, f* — *сила; власть; a putea* — *мочь*), se scoală, ridică toată curtea în picioare (просыпается, поднимает весь двор на ноги) și poruncește să-i aducă pe hârca de babă înaintea sa (и приказывает привести ему ту

staruя каргу: «каргу от бабы = *бабу-каргу* перед ним»), dimpreună cu toate odoarele luate cu vicleșug de la împărăteasa lui (вместе со всеми сокровищами взятыми обманом у его царевны; *a lua* — *брать*). Apoi mai poruncește să-i aducă o iapă stearpă (затем еще приказывает привести ему бесплодную кобылу; *sterp* — *стерильный, бесплодный*) și un sac plin cu nuci (и мешок, полный орехов), și să lege și sacul cu nucile și pe hârcă de coada iepei (и привязать и мешок с орехами, и каргу к хвосту кобылы), și să-i dea drumul (и отпустить ее: «дать ей путь»). Și așa s-a făcut (так и сделали). Și când a început iapa a fugi (и когда побежала кобыла: «начала бежать»); *a începe* — *начинать*), unde pica nuca (где падал орех; *a pica* — *падать*), pica și din Talpa-iadului bucățica (падал и кусочек от Исчадия ада; *bucată, f* — *кусок*); și când a picat sacul (и когда упал мешок), i-a picat și hârcei capul (упала и голова карги: «ей упала и...»).

Atunci împăratul, chiar în puterea nopții, se scoală, ridică toată curtea în picioare și poruncește să-i aducă pe hârca de babă înaintea sa, dimpreună cu toate odoarele luate cu vicleșug de la împărăteasa lui. Apoi mai poruncește să-i aducă o iapă stearpă și un sac plin cu nuci, și să lege și sacul cu nucile și pe hârcă de coada iepei, și să-i dea drumul. Și așa s-a făcut. Și când a început iapa a fugi, unde pica nuca, pica și din Talpa-iadului bucățica; și când a picat sacul, i-a picat și hârcei capul.

Hârca aceasta de babă era scroafa cu purceii din bulhacul (карга эта была свиноматка с поросятами из лужи) peste care v-am spus că dăduse moșneagul (на которую, /как я/ вам сказал, наткнулся старик; *a da peste* — *натолкнуться, случайно встретить*), crescătorul lui Făt-Frumos (вырастивший Прекрасного Молодца; *crescător, m* — *скотовод; человек, выращивающий животных; воспитатель*,

приемный родитель; a crește — расти). Ea, prin drăcăriile ei (она с /помощью/ ее чертовщины: «чертовщин»; *drac, m — черт, дьявол*), prefăcuse atunci pe stăpânu-său, Făt-Frumos (превратила тогда своего хозяина, Прекрасного Молодца; *a prefăce — притворяться; превращать*), în purcelul cel răpciugos și răpănos (в самого сапного и шелудивого поросенка), cu chip să-l poată face mai pe urmă ca să ia vreo fată de-a ei (чтобы женить его на одной из своих дочерей: «с намерением, /что/ сможет его заставить потом, чтобы взял какую-либо дочь ее»; *a lua — брать*), din cele unsprezece ce avea (из тех одиннадцати, что имела = которые у нее были) și care fugiseră după dânsa din bulhac (и которые бежали за ней из лужи; *a fugi — бежать*).

Hârca aceasta de babă era scroafa cu purceii din bulhacul peste care v-am spus că dăduse moșneagul, crescătorul lui Făt-Frumos. Ea, prin drăcăriile ei, prefăcuse atunci pe stăpânu-său, Făt-Frumos, în purcelul cel răpciugos și răpănos, cu chip să-l poată face mai pe urmă ca să ia vreo fată de-a ei, din cele unsprezece ce avea și care fugiseră după dânsa din bulhac.

Iaca dar pentru ce Făt-Frumos a pedepsit-o așa de grozav (вот за что Прекрасный Молодец наказал ее так ужасно; *a pedepsi — наказывать*). Iară pe credincios cu mari daruri l-au dăruit împăratul și împărăteasa (а поверенного великими дарами одарили царь с царицей; *a dăruî — дарить, одаривать*), și pe lângă dânsii l-au ținut până la sfârșitul vieții lui (и оставался он рядом с ними до конца своих дней: «и рядом с ними держали/удерживали до конца его жизни»; *a ține — держать, удерживать*).

Iaca dar pentru ce Făt-Frumos a pedepsit-o așa de grozav. Iară pe credincios cu mari daruri l-au dăruit împăratul și împărăteasa, și pe lângă

dânșii l-au ținut până la sfârșitul vieții lui.

Acum, aduceți-vă aminte, oameni buni (a *teперь* *вспомните*, *люди* *добрые*; *a-și aduce aminte* — *вспоминать*), că Făt-Frumos nu făcuse nuntă când s-a însurat (что *Прекрасный Молодец* *не делал* = *не устраивал* *свадьбы*, *когда женился*; *a însura* — *жениться*). Dar acum a făcut și nunta și cumătria totodată (a *сейчас* *отпраздновал* *и свадьбу*, *и крестины* *одновременно*: «*все за раз*»), cum nu s-a mai pomenit (каких *еще* *не бывало*: «*как еще не упоминалось*»); *a pomeni* — *упоминать*) și nici nu cred (и *не думаю*: «*и ни не думаю*») că s-a mai pomeni una ca aceasta undeva (что *будет* *упоминаться* *подобное где-то*: «*одна, как эта*»); *s-a mai pomeni* = *se va mai pomeni*).

Acum, aduceți-vă aminte, oameni buni, că Făt-Frumos nu făcuse nuntă când s-a însurat. Dar acum a făcut și nunta și cumătria totodată, cum nu s-a mai pomenit și nici nu cred că s-a mai pomeni una ca aceasta undeva.

Și numai cât a gândit Făt-Frumos (и *только* *лишь* *подумал* *Прекрасный Молодец*: «*и только сколько подумал...*»); *a gândi* — *думать*), și îndată au și fost de față părinții împărătesei lui și crescătorii săi (и *сразу же* *были присутствующими* = *оказались рядом* *родители* *его* *царицы* *и его приемные родители*; *de față* — *присутствующий*; *față, f* — *лицо*), baba și moșneagul (старик со старухой), îmbrăcați iarăși în porfiră împărătească (одетые снова в царский пурпур), pe care i-au pus în capul mesei (которых посадили во главе стола: «*которых их посадили...*»); *a pune* — *помещать*; *ставить*, *класть*; *сажать*; *cap, t* — *голова*; *глава*). Și s-a adunat lumea de pe lume la această mare și bogată nuntă (и *собрался* *весь народ* *на свете* *на эту большую и богатую свадьбу*; *a se aduna* — *собираться*; *lume, f* — *свет*; *мир*;

народ), și a ținut veselia trei zile și trei nopți (*и продолжалось веселье три дня и три ночи; а ține — держать; продолжать*), și mai ține și astăzi, dacă nu cumva s-a sfârșit (*и еще продолжается и сегодня, если не кончилось; cumva — как-нибудь, как-то*).

Și numai cât a gândit Făt-Frumos, și îndată au și fost de față părinții împărătesei lui și crescătorii săi, baba și moșneagul, îmbrăcați iarăși în porfiră împărătească, pe care i-au pus în capul mesei. Și s-a adunat lumea de pe lume la această mare și bogată nuntă, și a ținut veselia trei zile și trei nopți, și mai ține și astăzi, dacă nu cumva s-a sfârșit.

Полностью книгу можно купить на сайте www.franklang.ru в соответствующем языковом разделе, в подразделе «Тексты на румынском языке, адаптированные по методу чтения Ильи Франка»

